

Zpráva o rovnosti žen a mužů v roce 2012 v České republice

Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013

Obsah

Úvod.....	4
1. Mezinárodní a evropská dimenze prosazování rovných příležitostí žen a mužů.....	4
1.1. Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen a Výbor pro odstranění diskriminace žen	4
1.2. UN Women.....	5
1.3. Komise OSN pro postavení žen	6
1.4. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.....	6
1.5. Světové ekonomické fórum.....	6
1.6. Rada Evropy	7
1.7. Evropská Unie	8
2. Institucionální zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů v České republice.....	12
2.1. Strategické uchopení agendy rovných příležitostí žen a mužů.....	12
2.2. Prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže jako politika vlády	14
2.3. Parlament ČR a rovné příležitosti žen a mužů	21
2.4. Kraje a obce.....	22
2.5. Veřejný ochránce práv.....	22
2.6. Právní řád	23
3. Rovné příležitosti žen a mužů v mocenských a rozhodovacích pozicích.....	23
3.1. Politika.....	23
3.2. Státní správa	25
3.3. Diplomatické pozice.....	25
3.4. Obchodní společnosti	26
3.5. Justice	26
4. Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a v podnikání	27
4.1. Zaměstnanost žen	27
4.2. Gender pay gap.....	27
4.3. Důchody	28
4.4. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost.....	28
4.5. Podnikání.....	29
5. Sladování pracovního, soukromého a rodinného života	29
5.1. Aktivity Českého statistického úřadu	29
5.2. Flexibilní formy práce	30
5.3. Služby péče o děti.....	30
5.4. Zapojení mužů do péče.....	31
5.5. Další aktivity v oblasti sladování pracovního, soukromého a rodinného života.....	31
6. Výchova, vzdělávání, věda a rovné příležitosti žen a mužů	32
6.1. Horizontální a vertikální segregace školství dle pohlaví.....	32
6.2. Rovnost žen a mužů ve vědě a vysokém školství.....	33
7. Důstojnost a integrita žen	34
7.1. Genderově podmíněné násilí	34
7.2. Zdraví, reprodukční zdraví a porodní péče.....	42
8. Rovné příležitosti žen a mužů ve vnějších vztazích	42
8.1. Transformační a rozvojová spolupráce	42
8.2. Činnost ČR v rámci Rady OSN pro lidská práva	43
9. Další aktuální témata	43
9.1. Rovnost žen a mužů a ochrana životního prostředí.....	43
9.2. Aktivní stárnutí a rovnost žen a mužů	43
9.3. Mrzačení ženských pohlavních orgánů	44
9.4. Sociální začleňování a rovnost žen a mužů	44
10. Horizontální témata	45
10.1. Potírání genderových stereotypů	45
10.2. Role nestátních subjektů, sociálních partnerů, akademické obce a občanské společnosti v prosazování rovných příležitostí žen a mužů	46

Seznam použitých zkratk

CAHVIO – Výbor pro prevenci a boj s násilím na ženách a domácím násilím
CDDH - Řídící výboru pro lidská práva
CDEG – Řídící výbor Rady Evropy pro rovnost žen a mužů
CEDAW – Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen
CSW – Komise OSN pro postavení žen
CVVM – Centrum pro výzkum veřejného mínění
ČCE – Českobratrská církev evangelická
ČMKOS – Českomoravská konfederace odborových svazů
ČR – Česká republika
ČSSD – Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ – Český statistický úřad
EIGE – Evropský institut pro rovnost žen a mužů
EPSCO – Rada EU pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele
EU – Evropská unie
GEC - Komise pro genderovou rovnost
GRECO - Skupina států proti korupci
IKSP – Institut pro kriminologii a sociální prevenci
KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy
KZP – Koncepce zahraniční politiky ČR
MKS – Mezirezortní koordinační skupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi
MMS – Meziřesortní monitorovací skupina
MO – Ministerstvo obrany
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠp – Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV – Ministerstvo vnitra
MZ – Ministerstvo zdravotnictví
MZV – Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP – Ministerstvo životního prostředí
NAP DN – Národní akční plán prevence domácího násilí
NKC-ŽV – Národní kontaktní centrum Ženy a věda
ODS – Občanská demokratická strana
OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OMV PP ČR – Odbor mezinárodní policejní spolupráce Policie ČR
OP LZZ – operační program Lidské zdroje a zaměstnanost
OSN – Organizace spojených národů
OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí
Pakt 2011 – 2020 – Pakt pro rovnost žen a mužů na období 2011 – 2020
RKS MPSV - Resortní koordinační skupiny MPSV
RPR – Rada pro reklamu
ŘSPP – Ředitelství služby pořádkové policie
SANEP - Středisko analýz a empirických průzkumů
SOÚ AV - Sociologický ústav Akademie Věd
Strategie 2010 – 2015 – Strategie pro rovnost žen a mužů 2010 – 2015
SDEU – Soudní dvůr Evropské unie
SKPV - služba kriminální policie a vyšetřování
SZÚ – Státní zdravotní ústav
VŠCHT – Vysoká škola chemicko-technologická v Praze
VV – Věci veřejné
WEF – Světové ekonomické fórum
WHO – Světová zdravotnická organizace

Úvod

Za nejdůležitější v rámci agendy rovných příležitostí žen a mužů v roce 2012 lze označit to, že po přesunu Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů (dále též jako „Rada“), jejího sekretariátu (oddělení rovných příležitostí žen a mužů) a celé agendy rovných příležitostí žen a mužů z Úřadu vlády ČR na MPSV, došlo postupně ke konsolidaci a znovuoobnovení všech poradních a pracovních orgánů vlády ČR pro tuto oblast. Jedná se zejména o obnovení činnosti Rady, která v předchozím období nezasedala z důvodu nejmenování jejího předsedy či předsedkyně. První jednání Rady v roce 2012 se uskutečnilo dne 21. února 2012 a řídil jej její nový předseda, tehdejší ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek.

Zároveň s obnovením činnosti Rady byla opět plně zahájena činnost i jejích čtyř výborů, které se všechny sešly v roce 2012 čtyřikrát, tak jak vyžadují jejich statuty. V průběhu roku 2012 došlo také ke zřízení Pracovní skupiny muži a rovnost žen a mužů při Radě, jež se bude zabývat postavením mužů ve vztahu k rovnosti žen a mužů a také jejich postoji k této agendě a jejich vtažením do ní. Po delší době nečinnosti, kdy výbory neměly komu předkládat své podněty (Rada nebyla funkční), tak byla opět plně obnovena jejich činnost a v druhé půlce roku 2012 již byly zpracovány konkrétní výstupy.

Z důvodu lepšího a komplexnějšího uchopení agendy rovných příležitostí žen a mužů pokračovaly v roce 2012 diskuse o možnostech optimalizace institucionálního zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů. Na to následně navázala příprava projektu pro OP LZZ Optimalizace institucionálního zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů, který byl v průběhu roku 2012 zpracován, podán a rovněž schválen. Realizace tohoto projektu započala na začátku roku 2013.

Tato Zpráva o rovnosti žen a mužů v roce 2012 v České republice (dále jako „Zpráva“) je opět zpracována tak, aby zachycovala nejdůležitější události, kroky a vývoj, k nimž došlo v roce 2012 v oblasti rovných příležitostí žen a mužů. Popisuje nejenom dění na úrovni veřejné správy, ale zabývá se také dalšími významnými událostmi například v oblasti nestátních neziskových organizací, k nimž v roce 2012 došlo. Zároveň je popisována situace nejen v České republice, ale také v EU a na mezinárodní úrovni. Zpráva již tradičně obsahuje tyto základní kapitoly:

- Mezinárodní a evropská dimenze prosazování rovných příležitostí žen a mužů
- Institucionální zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů v České republice
- Rovné příležitosti žen a mužů v mocenských a rozhodovacích pozicích
- Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a v podnikání
- Sladění rodinného, soukromého a pracovního života
- Výchova, vzdělávání a volný čas a rovné příležitosti žen a mužů
- Důstojnost a integrita žen
- Rovné příležitosti žen a mužů ve vnějších vztazích
- Další aktuální témata
- Horizontální témata

1. Mezinárodní a evropská dimenze prosazování rovných příležitostí žen a mužů

1.1. Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen a Výbor pro odstranění diskriminace žen

Výbor OSN pro odstranění diskriminace žen si v říjnu 2010 vyžádal, aby Česká republika předložila do dvou let písemné informace o krocích učiněných při realizaci jeho doporučení týkajících se domácího a sexuálního násilí (doporučení č. 23) a sterilizací provedených v rozporu s právem (doporučení č. 35), které vydal po slyšení české delegace k periodické zprávě o plnění CEDAW (dále jako „Písemná informace CEDAW“).

Písemná informace CEDAW se zaměřuje na kroky, které byly podniknuty v období od 1. listopadu 2010 do 30. června 2012. V oblasti domácího a sexuálního násilí jsou uvedeny informace týkající se mimo jiné nově přijaté legislativy, přijetí Národního akčního plánu prevence

domácího násilí na léta 2011 - 2014, statistik, školení pro relevantní subjekty, spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi či definice znásilnění v novém trestním zákoníku. V oblasti sterilizací provedených v rozporu s právem jsou uvedeny informace o přijetí zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, který nově upravil podmínky pro provádění sterilizací ze zdravotních i z nezdravotních důvodů a o navrženém podnětu Rady vlády pro lidská práva ke sterilizacím žen v České republice provedeným v rozporu s právem.

Usnesením vlády ČR ze dne 29. srpna 2012 č. 631 byla Písemná informace CEDAW schválena. Zároveň bylo vládou ČR uloženo 1. místopředsedovi vlády ČR a ministru zahraničních věcí ve spolupráci s ministrem práce a sociálních věcí předložit Písemnou informaci CEDAW do 22. října 2012 Výboru OSN pro odstranění diskriminace žen.

1.2. UN Women

V roce 2012 vstoupila agentura UN Women do třetího roku svého působení jako orgánu OSN zaměřeného na podporu práv žen a rovnosti žen a mužů. V tomto roce se činnost UN Women zaměřila zejména na potírání násilí na ženách a dívkách. Byla zahájena iniciativa COMMIT, která vyzývá členské státy OSN k přijímání opatření vedoucích ke zlepšení služeb pro osoby ohrožené genderově podmíněným násilím, podpoře vzdělávacích a osvětových kampaní a dalších preventivních aktivit. Během roku 2012 se k iniciativě přihlásilo 12 zemí¹. UN Women se rovněž podílela na přípravě rezoluce zakazující mrzačení ženských pohlavních orgánů. Rezoluci č. 11331 schválilo Valné shromáždění OSN dne 20. prosince 2012. Jedná se o vůbec první rezoluci přijatou na půdě OSN, která se zaměřuje na potírání ženské obřízky jako porušování lidských práv žen a dívek. K dalším aktivitám UN Women v roce 2012 patřilo spuštění programu pro ekonomickou podporu žen žijících ve venkovských oblastech², podpora práv žen prostřednictvím sportu³ či uplatňování principu genderového mainstreamingu v rámci OSN⁴.

Činnost UN Women je financována zejména z dobrovolných příspěvků od členských států OSN. Příspěvek ČR v roce 2011 činil 2 700 USD, avšak v roce 2012 již nebyl poskytnut příspěvek žádný. Přehled výše dobrovolných příspěvků od jednotlivých členských států EU je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 1: Výše dobrovolného příspěvku UN Women vybraných členských států EU

Země	Příspěvek v tis. USD	Země	Příspěvek v tis. USD
Belgie	4 798	Německo	3 191
ČR	2,7	Nizozemí	14 620
Dánsko	3 778	Rakousko	1 529
Estonsko	34	Řecko	35
Finsko	4 849	Slovinsko	14
Francie	2 031	Španělsko	31 594
Irsko	2 087	Švédsko	19 016
Kypr	7	Velká Británie	19 670
Lucembursko	1 415	Celkem	108 671

Zdroj: UN Women, Annual Report 2011-2012

¹ Ke dni 18. března 2013 činil počet zemí, které se k iniciativě COMMIT přihlásily, již 53. Blíže viz UNiTE, *Say No To End Violence Against Women*. 2013. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://saynotoviolence.org/commit>> .

² Blíže viz UN Women, *UN launches new programme to empower rural women and girls*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.unwomen.org/2012/10/un-launches-new-programme-to-empower-rural-women-and-girls/>> .

³ Blíže viz UN Women, *UN Women signs partnership agreement with the International Olympic Committee to advance gender equality*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.unwomen.org/2012/08/un-women-signs-partnership-agreement-with-the-international-olympic-committee-to-advance-gender-equality/>> .

⁴ Blíže viz UN Women, *UN Women welcomes a landmark action plan to measure gender equality across the UN system*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.unwomen.org/2012/04/un-women-welcomes-a-landmark-action-plan-to-measure-gender-equality-across-the-un-system/>> .

1.3. Komise OSN pro postavení žen

Ve dnech 27. února až 9. března 2012 proběhlo v sídle OSN v New Yorku 56. zasedání Komise pro postavení žen OSN (anglicky Commission on the Status of Women).⁵ Na 56. zasedání Komise pro postavení žen OSN bylo jako hlavní téma diskutováno posílení postavení žen ve venkovských oblastech a jejich role v otázkách chudoby a vymýcení hladu. Tzv. revizním tématem se stalo téma financování rovnosti žen a mužů a oblasti posilování postavení žen. Tzv. nově se formující téma bylo zapojování mladých žen a mužů, dívek a chlapců do tématu rovnosti žen a mužů. Zástupkyně České republiky přednesla v obecné rozpravě Komise pro postavení žen OSN projev⁶.

Pravidelným výstupem Komise pro postavení žen OSN je právě přijetí Závěrů, které však v roce 2012 narazilo na nadměrné množství rozporů mezi jednotlivými členskými zeměmi OSN, jež se nepodařilo vypořádat a Závěry proto nebyly přijaty.

1.4. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

V roce 2012 pokračovala genderová iniciativa Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development, dále jen „OECD“), která byla zahájena v předchozím roce. Iniciativa je zaměřena na posílení rovnosti žen a mužů ve vzdělávání, zaměstnání a podnikání. V květnu 2012 byla na jednání Ministerské rady OECD představena závěrečná zpráva s názvem Genderová rovnost ve vzdělávání, zaměstnání a podnikání (Gender Equality in Education, Employment and Entrepreneurship: Final Report to the MCM 2012, dále jako „Závěrečná zpráva OECD“)⁷. Závěrečná zpráva OECD představuje shrnutí výsledků genderové iniciativy OECD s cílem poskytnout příklady politik a dobré praxe v oblasti podpory rovnosti žen a mužů ve vzdělávání, zaměstnání a podnikání, které jsou založeny na detailní socio-ekonomické analýze současného stavu.

Z hlediska kontextu České republiky jsou relevantními zejména zjištění v oblasti zaměstnání a podnikání. Závěrečná zpráva OECD vládám mimo jiné doporučuje zajistit kvalitní a dostupné služby péče o děti pro všechny rodiče, podporovat využívání rodičovské dovolené oběma rodiči vyhrazením její části výhradně pro otce, potírat stereotypní představy o rolích žen ve společnosti anebo podporovat programy pro rozvoj podnikání žen v technologických oborech⁸. Závěrečná zpráva OECD dále za jednu z klíčových překážek tvorby efektivních politik rovnosti žen a mužů označuje nedostatek povědomí vládních orgánů o důležitosti hodnocení dopadů regulace na rovnost žen a mužů a nedostatečnou kapacitu příslušných orgánů toto hodnocení provádět⁹. V Závěrečné zprávě OECD je rovněž konstatováno, že schopnost vytvářet koherentní a koordinované politiky k dosažení genderové rovnosti leží na třech pilířích: a) silných veřejných institucích a mechanismech zodpovědných za naplňování principu genderového mainstreamingu, b) nástrojích pro informovanou a inkluzivní tvorbu politik schopných rozlišit potenciálně rozdílné dopady na ženy a muže a c) efektivních monitorovacích mechanismech a spolehlivých datech členěných dle pohlaví¹⁰.

1.5. Světové ekonomické fórum

Světové ekonomické fórum (The World Economic Forum, dále jen „WEF“) v roce 2012 pokračovalo ve svých iniciativách zaměřených na podporu rovnosti žen mužů. Byla publikována pravidelná zpráva s názvem Globální genderové rozdíly (Global Gender Gap), která sestavuje

⁵ Více informací o Komisi pro postavení žen OSN, včetně informací o průběhu jejích zasedání a záznamů z jednání je možné nalézt na tomto odkazu: <http://www.un.org/womenwatch/daw/csw/index.html>

⁶ Bližší viz Permanent Mission of the Czech Republic to the United Nations, *Statement by Lucia Zachariášová at the 56th Session of the Commission on the Status of Women*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.un.org/womenwatch/daw/csw/csw56/general-discussions/member-states/Czech%20Republic.pdf>.

⁷ Bližší viz OECD, *Gender Equality In Education, Employment and Entrepreneurship: Final Report To The MCM 2012*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.oecd.org/els/family/50423364.pdf>.

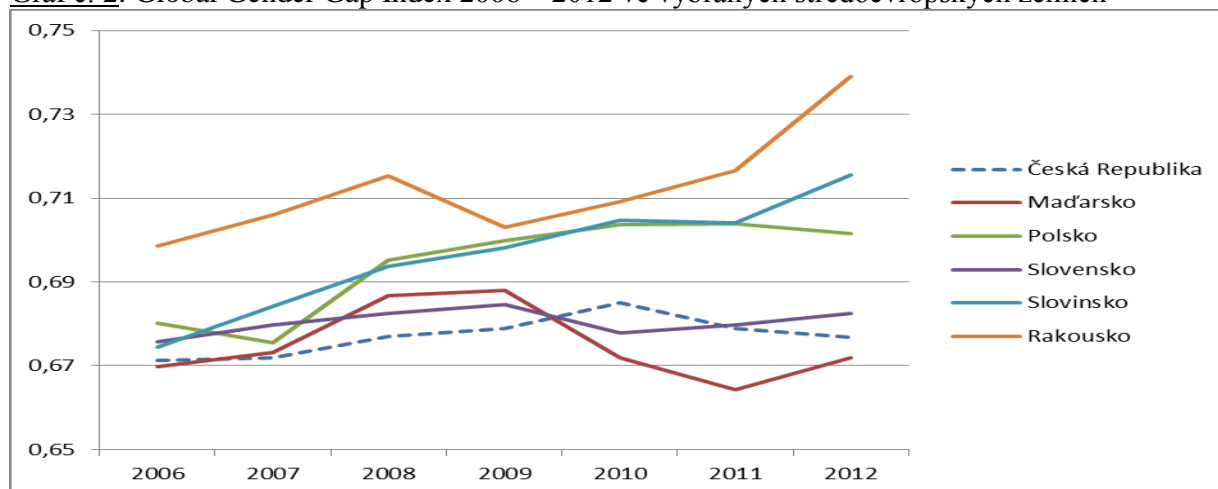
⁸ Ibid. s. 9.

⁹ Ibid. s. 28.

¹⁰ Ibid. s. 29.

žebříček zemí dle dosažené úrovně rovnosti žen a mužů (Global Gender Gap Index)¹¹. Rovnost žen a mužů se hodnotí ve čtyřech hlavních oblastech – ekonomice, vzdělávání, zdravotnictví a politickém rozhodování.¹²

Graf č. 2: Global Gender Gap Index 2006 – 2012 ve vybraných středoevropských zemích

1.6. Rada Evropy

1.6.1. Komise Rady Evropy pro genderovou rovnost

Hlavním pracovním orgánem Rady Evropy pro oblast rovnosti žen a mužů se v roce 2012 stala Komise pro genderovou rovnost (*Gender Equality Commission*, dále jen „GEC“). GEC v rámci reformy struktur Rady Evropy nahradila dosavadní Řídící výbor pro rovnost žen a mužů (*Steering Committee for Equality between Women and Men*).

GEC je poradním orgánem Řídícího výboru pro lidská práva (*Steering Committee for Human Rights*, dále jen „CDDH“). Členství v GEC je založeno na principu volby, kdy pro první dvouleté období byli zvoleni zástupkyně a zástupci 16 členských zemí Rady Evropy, včetně České republiky (Radan Šafařík z oddělení rovných příležitostí žen a mužů MPSV). Aktivní působení ČR v rámci Rady Evropy při prosazování rovnosti žen a mužů je jedním z prioritních úkolů české zahraniční politiky vyjádřené v Koncepci zahraniční politiky České republiky¹³.

V roce 2012 se uskutečnila dvě zasedání GEC – ve dnech 6. – 8. června a 14. – 16. listopadu. Za své priority si GEC stanovila revizi implementace doporučení Výboru ministrů Rady Evropy Rec (2002)5 k ochraně žen před násilím, uspořádání konference na téma ženy a média a provedení studie o přístupu žen ke spravedlnosti¹⁴. Druhé zasedání GEC se zaměřilo zejména na rozvoj spolupráce s ostatními orgány Rady Evropy a uplatňování principu genderového mainstreamingu v rámci jejich činnosti. V budoucnu by rovněž GEC měla asistovat Radě Evropy při vytváření Strategie Rady Evropy pro genderovou rovnost na léta 2014 – 2017.

¹¹ Blíže viz WEF, *The Global Gender Gap Report 2012*. 2013. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2012.pdf>.

¹² Zpráva Globální genderové rozdíly je vydávána od roku 2006 a hodnotí úroveň rovnosti žen a mužů v celkem 135 zemích světa. Global Gender Gap Index je hodnocen na škále 0-1, přičemž úroveň 1 vyjadřuje dosažení rovnosti žen a mužů. V čele žebříčku se zpravidla umísťují země severní Evropy – Island (v roce 2012 dosáhl hodnoty 0,8640), Finsko (0,8451), Norsko (0,8403) a Švédsko (0,8159). Česká republika se zpravidla umísťuje přibližně v polovině sestaveného žebříčku, přičemž dobrých výsledků dosahuje v oblasti vzdělávání a zdraví, naopak podprůměrné výsledky vykazuje v oblasti politického rozhodování a zaměstnání. Ve srovnání s ostatními středoevropskými zeměmi dosahuje ČR v posledních letech spíše podprůměrných pozic.

¹³ Blíže viz Ministerstvo zahraničních věcí ČR, *Koncepce zahraniční politiky České republiky*. 2011. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.mzv.cz/file/675937/koncepce_zahranicni_politiky_2011_cz.pdf>.

¹⁴ Blíže viz Gender Equality Commission, *List of Items Discussed and Conclusions*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.coe.int/t/DGHL/STANDARDSETTING/EQUALITY/02_GenderEqualityProgramme/GEC/GEC_1/Documents/GEC_2012_8_en_meeting_report.pdf>.

1.6.2. Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí

Dne 11. května 2011 byla Výborem ministrů Rady Evropy přijata Úmluva č. 210 o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (dále jen „Úmluva Rady Evropy“). Úmluva Rady Evropy představuje první právně závazný mezinárodní instrument, který vytváří ucelený legislativní rámec pro prevenci násilí na ženách a domácího násilí a všestrannou ochranu osob ohrožených těmito typy násilí. K 31. prosinci 2012 Úmluvu Rady Evropy podepsalo celkem 26 členských států Rady Evropy, k ratifikaci zatím došlo ve třech z nich (Turecku, Albánii a Portugalsku).

Česká republika Úmluvu Rady Evropy zatím nepodepsala. Přístupem ČR k Úmluvě Rady Evropy se zabýval mimo jiné Výbor pro prevenci domácího násilí, který na svém zasedání dne 13. prosince 2012 přijal podnět zaměřený na vyzvání ČR k podpisu a ratifikaci Úmluvy Rady Evropy (bližší viz kapitola č. 2.2.3.2).

1.6.3. Doporučení Rady Evropy CM/Rec (2012)6 k ochraně a podpoře práv žen a dívek s postižením

V roce 2012 přijal Výbor ministrů Rady Evropy doporučení CM/Rec (2012)6 k ochraně práv žen a dívek s postižením (dále jen „doporučení CM/Rec (2012)6“). Došlo tak k rozšíření stávajících doporučení Výboru ministrů Rady Evropy v oblasti rovnosti žen a mužů o téma vztahující se k genderové rovnosti v souvislosti se zdravotním postižením¹⁵.

Doporučení CM/Rec (2012)6 mimo jiné členské státy Rady Evropy vyzývá k zahrnutí perspektivy genderové rovnosti do všech politik týkajících se osob s postižením, podpoře zastoupení žen a dívek s postižením ve veřejných organizacích či k zaměstnávání žen s postižením v rámci státní správy jako příkladu pro ostatní zaměstnavatele.

1.7. Evropská Unie

1.7.1. Směrnice týkající se rovného zacházení s muži a ženami

V roce 2012 zahájila Evropská komise práci na přípravě Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy dozorčí rady/nevýkonnými členy správní rady společností kotovaných na burzách a o souvisejících opatřeních (dále jen „Návrh směrnice o genderové vyváženosti“)¹⁶. Návrh směrnice o genderové vyváženosti navazuje na iniciativu Evropské komise zahájenou v březnu roku 2011, která se zaměřovala na zvýšení zastoupení žen ve vedení obchodních společností¹⁷. Návrh směrnice o genderové vyváženosti byl Evropskou komisí schválen 14. listopadu 2012.

Návrh je reakcí na nedostatečný pokrok, kterého bylo v oblasti zastoupení žen a mužů ve vedení obchodních společností dosaženo během let 2011 a 2012, což vyplývá ze zprávy Evropské komise publikované v roce 2012 s názvem *Ženy v ekonomických rozhodovacích pozicích v EU: zpráva o pokroku (Women in economic decision-making in the EU: Progress report)*, dále jen „Zpráva

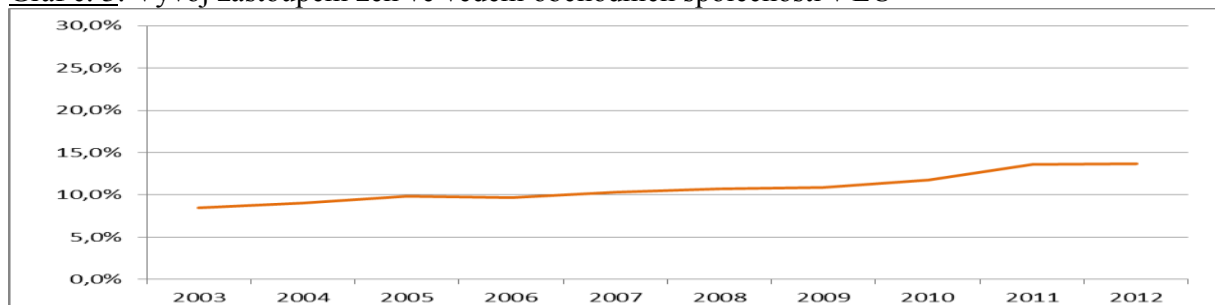
¹⁵ Celkem dosud přijal Výbor ministrů Rady Evropy 10 doporučení v oblasti rovnosti žen a mužů: doporučení Rec(85)2 k ochraně před diskriminací na základě pohlaví, doporučení č. R(98)14 k genderovému mainstreamingu, doporučení č. R(2000)11 k proti obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování, doporučení Rec(2002)5 k ochraně žen před násilím, doporučení Rec(2003)3 k vyrovnané účasti žen a mužů v politickém a veřejném rozhodování, doporučení Rec(2007)13 k genderovému mainstreamingu ve vzdělávání, doporučení Rec(2007)17 ke standardům a mechanismům genderové rovnosti, doporučení CM/Rec(2008)1 k zahrnutí genderových rozdílů do zdravotnických politik, doporučení CM/Rec (2010)10 k roli žen a mužů v prevenci a řešení konfliktů a budování míru, doporučení CM/Rec (2012)6 k ochraně a podpoře práv žen s postižením.

¹⁶ K obsahu návrhu viz blíže např. Špondrová, P., *Bijte na poplach! Směrnice o „kvótách“ je tady!!! (Skoro)*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://jinepravo.blogspot.cz/2012/12/pavla-spondrova-bijte-na-poplach.html>>.

¹⁷ Blíže viz MPSV, *Zpráva o rovnosti žen a mužů v roce 2011 v České republice*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/13196/Zprava_o_rovnosti_zen_a_muzu_2011_v_CR.pdf>.

o pokroku“)¹⁸. Zpráva o pokroku mimo jiné konstatuje, že v období od ledna 2011 do ledna 2012 došlo ke zvýšení zastoupení žen ve výkonných orgánech obchodních společností v EU pouze o 0,1 p.b. (z 13,6 % na 13,7 %). Za posledních deset let se přitom zastoupení žen ve vedení obchodních společností zvýšilo celkem jen o 5,2 p.b.¹⁹. Zpráva o pokroku rovněž ukázala, že zatímco počet žen ve výkonných orgánech obchodních společností pozvolna roste, zastoupení žen mezi předsedy a předsedkyněmi těchto výkonných orgánů zůstávalo v posledních 7 letech prakticky stejné (3,1 % v roce 2005 a 3,2 % v roce 2012)²⁰.

Graf č. 3: Vývoj zastoupení žen ve vedení obchodních společností v EU

Počátkem roku 2012 Evropská komise zahájila veřejné konzultace k možnosti zavedení legislativních opatření zaměřených na podporu vyšší účasti žen ve vedení obchodních společností. Konzultace byly uzavřeny 28. května 2012. Vláda ČR do konzultací přispěla stanoviskem, ve kterém zavádění regulace na úrovni EU odmítla a za adekvátní a společensky všeobecně akceptovaný nástroj řešení nízkého zastoupení žen ve vedení obchodních společností označila samoregulaci podniků²¹. Do veřejných konzultací se zapojila i řada nestátních neziskových organizací a vědeckých pracovišť (např. Evropská ženská lobby²², Fórum 50 %²³ či oddělení Gender & Sociologie Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.²⁴), která ve svých stanoviscích vyjádřila názor, že samoregulace nepředstavuje efektivní řešení a že skutečného pokroku nelze dosáhnout bez stanovení závazných kvót.

1.7.2. Závěry Rady Evropské unie

Dánské předsednictví Radě EU probíhající v první polovině roku 2012 si za prioritní téma v oblasti rovných příležitostí žen a mužů zvolilo oblast rovnost žen a mužů a životní prostředí. V návaznosti na toto téma byly dne 30. května 2012 přijaty závěry Rady EU s názvem *Rovnost žen a mužů a životní prostředí: zlepšení rozhodovacího procesu, kvalifikací a konkurenceschopnosti v oblasti politiky zmírňování změny klimatu v EU* (dále jako „Závěry Rady k životnímu prostředí“)²⁵.

¹⁸ Blíže viz European Commission, *Women in Economic Decision-Making in the EU: Progress Report*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/women-on-boards_en.pdf>.

¹⁹ Ibid, s. 10.

²⁰ Ibid, s. 12.

²¹ Blíže viz Vláda ČR, *Příspěvek vlády ČR k veřejné konzultaci EK k Genderové nevyváženosti ve vedení podniků v EU*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://ec.europa.eu/justice/newsroom/gender-equality/opinion/files/120528/pa/278_cs.pdf>.

²² Blíže viz European Women's Lobby, *Contribution to the EC Public Consultation on Gender Imbalance in Corporate Boards in the EU*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://ec.europa.eu/justice/newsroom/gender-equality/opinion/files/120528/all/132_en.pdf>.

²³ Blíže viz Fórum 50 %, *Příspěvek k veřejné konzultaci EK k Genderové nevyváženosti ve vedení podniků v EU*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://ec.europa.eu/justice/newsroom/gender-equality/opinion/files/120528/all/148_cs.pdf>.

²⁴ Blíže viz Oddělení Gender & Sociologie, Akademie Věd ČR, *Response to the EC Public Consultation on Gender Imbalance in Corporate Boards in the EU*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://ec.europa.eu/justice/newsroom/gender-equality/opinion/files/120528/all/154_en.pdf>.

²⁵ Blíže viz Rada EU, *Rovnost žen a mužů a životní prostředí: zlepšení rozhodovacího procesu, kvalifikací a konkurenceschopnosti v oblasti politiky zmírňování změny klimatu v EU – návrh závěrů Rady*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://register.consilium.europa.eu/pdf/cs/12/st08/st08876.cs12.pdf>>.

Závěry Rady k životnímu prostředí vyzývají členské státy EU k (i) přijetí aktivních a konkrétních opatření zaměřených na dosažení vyrovnaného zastoupení žen a mužů při rozhodování v oblasti zmírňování změny klimatu na všech úrovních, včetně úrovně EU, (ii) podpoře žen ve vědeckých a technických oborech, (iii) odbourávání genderových stereotypů a podpoře

Přijetím Závěrů Rady k životnímu prostředí Rada EU zároveň přijala následující čtyři nové indikátory v kritické oblasti K „Ženy a životní prostředí“ Pekingské akční platformy:

- a) podíl žen v orgánech rozhodujících v otázkách změny klimatu na vnitrostátní úrovni v členských státech EU;
- b) podíl žen v orgánech rozhodujících v otázkách změny klimatu na úrovni EU;
- c) podíl žen v orgánech rozhodujících v otázkách změny klimatu na mezinárodní úrovni;
- a) podíl absolventek terciárního vzdělávání ze všech absolventů přírodních a technických věd na úrovni EU i členských států.

Prioritním tématem kyperského předsednictví Radě EU v oblasti rovných příležitostí žen a mužů bylo potírání násilí na ženách. Dne 6. prosince 2012 přijala Rada EU závěry s názvem *Boj proti násilí páchanému na ženách a poskytování služeb podpory obětem domácího násilí* (dále jako „Závěry Rady k násilí na ženách“)²⁶. Závěry Rady k násilí na ženách definují genderově podmíněné násilí jako porušení základních práv žen a jejich diskriminaci a jako projev historicky nerovného mocenského postavení mužů a žen²⁷.

Přílohou Závěrů Rady k násilí na ženách jsou indikátory a subindikátory, které měří úroveň ochrany obětí násilí na ženách v jednotlivých členských státech EU. V příloze je obsažen nový sub-indikátor (v oblasti financování specializovaných služeb), který vyjadřuje finanční rozpočet státu pro boj proti domácímu násilí páchanému na ženách²⁸.

1.7.3. Evropské expertní síť a poradní orgány

Jedním z odborných orgánů EU je Poradní výbor pro rovné příležitosti žen a mužů (*Advisory Committee on Equal Opportunities for Women and Men*, dále jen „Poradní výbor“), který je zřízen při Evropské komisi jako expertní fórum odborníků a odbornic z jednotlivých členských států. V roce 2012 vydal Poradní výbor dvě stanoviska. Prvním bylo Stanovisko k genderové rovnosti v kohezní politice 2014 – 2020 (*Opinion on gender equality in the cohesion policy 2014 – 2020*)²⁹. Druhým stanoviskem je Stanovisko k možné osvětové kampani zaměřené na prevenci násilí na ženách a dívkách na úrovni EU (*Opinion on a possible EU awareness raising campaign on violence against women and girls*)³⁰.

Dalším odborným orgánem EU v oblasti rovných příležitostí žen a mužů je Evropská síť právních expertů v oblasti rovnosti žen a mužů (*European Network of Legal Experts in the Field of Gender Equality*, dále jako „Evropská síť právních expertů“), která v roce 2012 vydala studii s názvem *Pozitivní opatření k zajištění plné rovnosti mezi ženami a muži v praxi, včetně v rozhodovacích*

rovnosti žen a mužů na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy i v pracovním životě a (iv) za spoluúčasti občanské společnosti přijmout opatření ke zvyšování povědomí o genderovém rozměru politiky v oblasti změny klimatu.

²⁶ Blíže viz Rada EU, *Boj proti násilí páchanému na ženách a poskytování služeb podpory obětem domácího násilí – návrh závěrů Rady*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://register.consilium.europa.eu/pdf/cs/12/st17/st17444.cs12.pdf>>.

²⁷ Závěry Rady k násilí na ženách vyzývají členské státy a Komisi mimo jiné k (i) vytvoření a implementaci komplexních akčních plánů, programů nebo strategií na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU zaměřených na boj se všemi formami násilí na ženách, (ii) zlepšení sběru komparativních, spolehlivých a pravidelně aktualizovaných statistik a dat v oblasti násilí na ženách, (iii) zajištění, aby podpůrné služby pro ženy jako oběti násilí zohledňovaly genderovou perspektivu, (iv) posílení školení relevantních subjektů přicházejících do styku s oběťmi násilí na ženách a jeho pachateli, (v) posílení multidisciplinární spolupráce za účasti všech relevantních subjektů a ke (vi) zvážení připojení se k evropské krizové lince pro oběti násilí na ženách.

²⁸ Blíže viz *ibid.*

²⁹ Blíže viz Advisory Committee on Equal Opportunities for Women and Men, *Opinion on Gender Equality in the Cohesion Policy 2014-2020*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/opinions_advisory_committee/opinion_on_gender_equality_in_the_cohesion_policy_2014-2020_en.pdf>.

³⁰ Blíže viz Advisory Committee on Equal Opportunities for Women and Men, *Opinion on a Possible EU Awareness Raising Campaign on Violence Against Women and Girls (VAWG)*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/opinions_advisory_committee/opinion_on_a_possible_eu_awareness_raising_campaign_on_violence_against_women_and_girls_vawg_en.pdf>.

orgánech společnosti (*Positive Action Measures to Ensure Full Equality in Practice between Men and Women, including on Company Boards*)³¹.

Evropská komise v rámci politiky rovnosti žen a mužů v roce 2012 věnovala pozornost i otázce dopadů finanční krize na postavení žen a mužů. Za účelem sběru dat pro formulaci případných opatření zpracovala Expertní síť v oblasti zaměstnání a rovnosti žen a mužů (*The Network of experts on employment and gender equality issues*) ve spolupráci s Expertní sítí v oblasti rovnosti žen a mužů, sociální inkluze, zdraví a dlouhodobé péče (*The Network of experts in gender equality, social inclusion, health and long-term care*) studii s názvem *Dopad ekonomické krize na situaci žen a mužů a politiku genderové rovnosti* (*The Impact of the Economic Crisis on the Situation of Women and Men and on Gender Equality Policies*, dále jako „studie Dopad ekonomické krize“)³².

V roce 2012 také proběhlo zasedání Helsinki Group on Women and Science, jehož hlavní aktivitou byla konzultace k programu HORIZONT 2020³³ a spolupráce s Evropským parlamentem a Evropskou komisí na integraci genderové dimenze do výše uvedeného programu HORIZONT 2020.

1.7.4. Evropský institut pro rovnost žen a mužů

Evropský institut pro rovnost žen a mužů (*European Institute for Gender Equality*, dále jen „EIGE“) se v roce 2012 soustředil zejména na poskytování odborných podkladů předsednickým zemím Radě EU k návrhům jejich závěrů v oblasti rovných příležitostí žen a mužů. Za tímto účelem byly v roce 2012 publikovány dvě studie – Revize implementace Pekingské akční platformy členskými státy EU: Násilí na ženách (*Review of the Implementation of the Beijing Platform for Action by the EU Member States: Violence against Women*)³⁴ a Revize implementace kritické oblasti K Pekingské akční platformy členskými státy EU: Ženy a životní prostředí (*Review of the Implementation in the EU of area K of the Beijing Platform for Action: Women and the Environment*)³⁵.

Dále publikoval brožuru s názvem Genderové školení: Faktory přispívající k jeho efektivní implementaci a výzvy (*Gender Training: Factors contributing to its effective implementation and challenges*)³⁶ a zprávu Zapojení mužů do iniciativ pro genderovou rovnost v Evropské unii (*The Involvement of Men in Gender Equality Initiatives in the European Union: Study Report*)³⁷. EIGE dále vydal zprávu s názvem Mrzačení ženských pohlavních orgánů v EU a Chorvatsku (*Female*

³¹ Blíže viz European Network of Legal Experts in the Field of Gender Equality, *Positive Action Measures to Ensure Full Equality in Practice between Men and Women, including on Company Boards*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/gender_balance_decision_making/report_gender-balance_2012_en.pdf>.

Studie pozitivní opatření se detailně věnuje možnostem využívání pozitivních opatření v rámci práva EU a rovněž jejich využívání v rámci vnitrostátních právních předpisů jednotlivých členských států EU.

³² Blíže viz European Network of Experts on Gender Equality, *The Impact of the Economic Crisis on the Situation of Women and Men and on Gender Equality Policies*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/documents/eneg_crisis_report_dec_2012_final_en.pdf>.

³³ Blíže informace o programu HORIZONT 2020 naleznete zde:

http://ec.europa.eu/ceskarepublika/news/111201_horizon_cs.htm

³⁴ Blíže viz EIGE, *Review of the Implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States: Violence against Women – Victim Support*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.eige.europa.eu/sites/default/files/Violence%20against%20women-Victim%20support-Main%20Findings.pdf>>.

³⁵ Blíže viz EIGE, *Review of the Implementation in the EU of Area K of the Beijing Platform for Action: Women and the Environment*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.eige.europa.eu/sites/default/files/Gender-Equality-and-Climate-Change-Report.pdf>>.

³⁶ Blíže viz EIGE, *Gender Training: Factors Contributing to its Effective Implementation and Challenges*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.eige.europa.eu/sites/default/files/Factors%20contributing%20to%20effective%20implementation%20of%20GT.pdf>>.

³⁷ Blíže viz EIGE, *The Involvement of Men in Gender Equality Initiatives in the European Union*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.eige.europa.eu/sites/default/files/The%20involvement%20of%20men%20in%20gender%20equality%20initiatives%20in%20the%20EU.pdf>>.

Genital Mutilation in the European Union and Croatia – Report)³⁸ (k otázce mrzačení ženských pohlavních orgánů viz více v kapitole 9.3.).

Důležitou aktivitu EIGE v roce 2012 nadále představovala práce na vývoji Indexu genderové rovnosti³⁹.

1.7.5. Rozhodnutí Soudního dvora EU

V roce 2011 vydal SDEU důležité rozhodnutí ve věci C-236/09 Test-Achats, které se vztahuje ke směrnici Rady 2004/113/ES, již se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování. O tomto rozhodnutí bylo detailněji pojednáno ve Zprávě o rovnosti žen a mužů v roce 2011 v České republice⁴⁰.

V návaznosti na rozhodnutí ve věci Test-Achats připravilo Ministerstvo financí v roce 2012 návrh novelizace dotčených zákonů – zákona č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a návrhu nového občanského zákoníku. Cílem těchto novelizací je implementovat předmětný rozsudek SDEU a dosáhnout tak slučitelnosti právního řádu ČR s právem EU. Návrh novelizace dotčených zákonů byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 26. června 2012 č. 461. Poslanecká sněmovna předložený návrh zákona schválila usnesením č. 1508 dne 13. února 2013, ke schválení návrhu Senátem došlo usnesením č. 132 dne 20. března 2013.

2. Institucionální zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů v České republice

2.1. Strategické uchopení agendy rovných příležitostí žen a mužů

V rámci MPSV působí oddělení rovných příležitostí žen a mužů, které funguje jako koordinační útvar celé agendy. Na jednotlivých ministerstvech pak byly usnesením ze dne 20. dubna 2005 č. 464 zřízeny pozice koordinátorek a koordinátorů rovných příležitostí žen a mužů (tzv. gender focal points), jež zajišťují agendu rovných příležitostí žen a mužů pro daný resort. Pro výkon agendy rovných příležitostí žen a mužů je zásadní kooperace těchto subjektů, jejich vzájemná informovanost a dostatečné odborné i personální kapacity.

Stálým poradním orgánem vlády ČR pro oblast rovných příležitostí žen a mužů je Rada. Byla zřízena usnesením vlády ze dne 10. října 2001 č. 1033. Předsedou Rady je dle jejího statutu člen či členka vlády ČR, do jejíž působnosti patří rovné příležitosti žen a mužů. Rada má čtyři výbory, a to Výbor pro institucionální zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů (dále také jako „Institucionální výbor“), Výbor pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života (dále též jako „Sladovací výbor“), Výbor pro prevenci domácího násilí (dále též jako „Výbor DN“) a Výbor pro vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích (dále též jako „Politický výbor“). Rada má dále Pracovní skupinu muži a rovnost žen a mužů (dále též jako „Pracovní skupina muži“). Výbory a pracovní skupina jsou pracovními orgány Rady, které si zřídila za účelem hlubšího uchopení některých důležitých témat v rámci agendy rovných příležitostí žen a mužů. Funkci sekretariátu těchto poradních orgánů vlády ČR vykonává oddělení rovných příležitostí žen a mužů MPSV. Pro naplňování funkce Rady, jejích výborů a pracovní skupiny je třeba dostatečné kapacitní zázemí sekretariátu, aktivní činnost členek a členů Rady, jejích výborů a pracovní skupiny a vnímání relevance jejich podnětů na příslušných úrovních.

Základním koncepčním dokumentem v oblasti rovných příležitostí žen a mužů na úrovni vlády ČR jsou Priority a postupy vlády při prosazování rovných příležitostí žen a mužů (dále též jako

³⁸ Blíže viz EIGE, *Female Genital Mutilation in the European Union and Croatia*. 2013. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.eige.europa.eu/sites/default/files/EIGE-Report-FGM-in-the-EU-and-Croatia.pdf>>.

³⁹ Indexu genderové rovnosti by měl přispět k identifikaci přetrvávajících genderových nerovností v jednotlivých společenských oblastech za účelem podpory informované tvorby příslušných politik. K představení Indexu genderové rovnosti by mělo dojít během května roku 2013.

⁴⁰ Blíže viz MPSV, *Zpráva o rovnosti žen a mužů v roce 2011 v České republice*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/13196/Zprava_o_rovnosti_zen_a_mužu_2011_v_CR.pdf>.

„Priority“). Jedná se o dokument, který je každoročně schvalován vládou ČR, jehož součástí je jednak zpráva o rovných příležitostech žen a mužů v předchozím kalendářním roce a také seznam úkolů pro jednotlivé resorty na daný kalendářní rok (či delší období), tzv. Aktualizovaná opatření. Pro to, aby byly Priority úspěšně naplňovány, jsou zapotřebí dostatečné kapacity na straně subjektů, jež mají jejich plněním a monitoring na starosti, relevance a kontinuita ukládaných úkolů a v neposlední řadě vůle k jejich naplňování.

Česká republika má v oblasti rovných příležitostí žen a mužů některé mezinárodní závazky, které je třeba naplňovat. Nejvýznamnější z nich je Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW). Česká republika se přistoupením k této úmluvě zavázala, že předloží generálnímu tajemníkovi Organizace spojených národů každé čtyři roky k projednání Výborem pro odstranění diskriminace žen zprávu o legislativních, soudních, administrativních nebo jiných opatřeních, jež přijala za účelem uvedení ustanovení úmluvy v život, a o pokroku, jenž byl v tomto směru dosažen. Naposledy byla předložena 4. a 5. periodickou zprávu o plnění Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen za období od 1. ledna 2004 do 31. července 2008. Další periodická zpráva bude předložena v říjnu 2014. České republice vyplývají také závazky týkající se agendy rovných příležitostí žen a mužů z členství v EU. Jde zejména o příslušné směrnice EU a také některé další nelegislativní závazky.

2.1.1. Příprava střednědobé strategie pro rovnost žen a mužů v České republice

V předchozí kapitole byly identifikovány některé nezbytné předpoklady pro řádné institucionální zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů v České republice. Zároveň bylo uvedeno, že systém institucionálního zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů naráží na některé problematické body⁴¹.

Pro vypořádání se s problematickými body se proto jeví jako účelné, aby byl rámec agendy rovných příležitostí žen a mužů lépe uchopen a nastaven. V rámci MPSV byl proto v roce 2012 zpracován, podán a schválen projekt s názvem Optimalizace institucionálního zabezpečení rovných příležitostí pro ženy a muže v České republice. Jeho realizace byla započata na začátku roku 2013. Tento projekt si zejména klade za cíl na základě sdílení dobré praxe od zahraničních partnerů (Slovensko a Rakousko) přenést dobrou praxi institucionálního zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů do České republiky. V rámci tohoto projektu bude připravena střednědobá strategie pro rovnost žen s muži v České republice, dále dojde k revizi sběru statistických údajů rozdělených dle pohlaví v České republice a budou optimalizovány některé další nástroje.

Zpracování strategie by znamenalo výrazný posun ve vládní politice rovných příležitostí žen a mužů, protože by umožnilo artikulovat dlouhodobé cíle pro jednotlivé strategické oblasti a pojmenovat nástroje a postupy pro jejich naplňování i monitorování.

Oddělení rovnosti žen a mužů v průběhu roku 2012 zpracovalo podněty a podklady, jakožto přípravu na realizaci projektu, od relevantních aktérů a akterek v oblasti rovnosti žen a mužů. Byly osloveny Rada a její výbory, nestátní neziskové organizace, zástupci zaměstnavatelů i zaměstnanců a akademická a výzkumná pracoviště. Výstupem těchto konzultací s relevantními aktéry a aktérkami je zpracování vstupní analýzy pro potřeby oddělení rovných příležitostí žen a mužů, která specifikuje některé potřeby, prioritní oblasti, styčné plochy a společné přístupy v oblasti rovných příležitostí žen a mužů.

2.1.2. Strategické oblasti pro rok 2013 (případně následující období)

Pro získání předběžných poznatků o naplňování a monitorování strategie, jakož i pro včasné započetí s koncepční i praktickou činností v některých strategických oblastech, je pro rok 2013

⁴¹ Například (i) lze vesměs hovořit o dílčích úspěších, nikoliv o komplexním přístupu v rámci naplňování Aktualizovaných opatření, (ii) plnění úkolů Aktualizovaných opatření spíše formálně, vypomáhání si standardně vykonávanou činností resortu, (iii) nedostatečné porozumění některým úkolům Aktualizovaných opatření či jejich nevhodná formulace, (iv) neexistence „opravných“ prostředků při nedostatečném plnění úkolů Aktualizovaných opatření, (v) nedostatečné personální kapacity na všech úrovních, (vi) nedostatečný tlak vytvářený společenskou poptávkou po tématu rovných příležitostí žen a mužů či (vii) nedostatečné časové zarámování a absence jasného cíle.

plánována realizace projektu Optimalizace institucionálního zabezpečení rovných příležitostí pro ženy a muže v České republice. V rámci jeho realizace v roce 2013 je však již počítáno s postupnou optimalizací institucionálního zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů formou ad hoc pilotní strategie.

Jedná se o pilotní strategii svého druhu, která by měla zejména usilovat o naplňování dlouhodobých cílů týkajících se dvou strategických oblastí, jmenovitě institucionálního zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů a sladění pracovního, soukromého a rodinného života, jakožto oblastí, které se jednak úzce váží právě s optimalizací rovných příležitostí žen a mužů a v rámci nichž je v současné době vyvíjena značná aktivita. Tyto oblasti jsou pro rok 2013 (případně delší časové období) vybrány, protože jsou chápány jako klíčové pro celkovou politiku rovných příležitostí žen a mužů. Jako dlouhodobé cíle ve vztahu k vybraným oblastem jsou specifikovány tyto:

A. Funkční institucionální zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů v rámci veřejné správy;

B. Efektivní sladování pracovního, soukromého a rodinného života.

Konkrétní kroky k naplňování těchto cílů, včetně stanovení termínu plnění a odpovědných subjektů jsou uvedeny v Aktualizovaných opatřeních, jež tvoří nedílnou součást tohoto materiálu.

2.2. Prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže jako politika vlády

2.2.1. Důležité kroky na úrovni vlády ČR

Dne 1. ledna 2012 nabyl účinnosti zákon, kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tímto zákonem se uvolňují podmínky pobírání rodičovského příspěvku pro rodiče dětí starších dvou let.

Usnesením ze dne 15. února 2012 č. 82 vláda ČR schválila návrh zákona o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (dále jako „Zákon o obětech trestných činů“). Zatímco dosud byla otázka obětí trestných činů neúplně upravena v několika právních předpisech, tento komplexní zákon upravuje přístup ke každé oběti trestného činu a ČR se jím přiblíží jiným zemím Evropy, kde je oběť významně chráněna. Detailní informace o tomto zákoně jsou v kapitole 2.6.2.

Dne 4. dubna 2012 vzala Vláda na vědomí materiál s názvem Informace k zavádění interdisciplinárních týmů k domácímu násilí za rok 2011. Zlepšení je podle zprávy patrné v oblasti vzdělávání a přípravy policistů v souvislosti s aplikací institutu vykazání ze společného obydlí či interdisciplinární spolupráce. Rezervy lze sledovat při vymáhání legislativy, práci s násilnou osobou či nárůstu případů mezigeneračního násilí a dětí v roli svědků i účastníků domácího násilí.

Dne 15. června 2011 vláda ČR schválila usnesením č. 446 návrh zákona o mediaci. Účelem předkládaného zákona je zakotvit v právním řádu novou možnost alternativního řešení sporů. Návrhem rovněž dochází k transpozici Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech. Zákon č. 202/2012 Sb. o mediaci byl schválen dne 2. května 2012.

Usnesením č. 607 ze dne 22. srpna 2012 vláda ČR schválila věcný záměr zákona o dětské skupině a o změně souvisejících zákonů. Blíže k tomuto návrhu viz kapitola 5.3.1.

Vláda ČR usnesením č. 127 ze dne 27. února 2012 schválila návrh zákona o zvláštních řízeních soudních. Návrh zákona reaguje na programové prohlášení vlády, ve kterém se vláda mimo jiné zavázala činit kroky ke zvýšení efektivity justice, podpoře její elektronizace a zamezení průtahů v soudním řízení.

Usnesením ze dne 29. srpna 2012 č. 631 vláda ČR schválila písemnou informaci o krocích učiněných při realizaci doporučení výboru organizace spojených národů pro odstranění

diskriminace žen týkajících se domácího a sexuálního násilí (doporučení č. 23) a sterilizací provedených v rozporu s právem (doporučení č. 35).

Usnesením vlády ČR č. 12 ze dne 9. ledna 2013 K souhrnné zprávě za rok 2011 o plnění národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014 vzala vláda ČR na vědomí souhrnnou zprávu za rok 2011 o plnění národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014.

2.2.2. Referát rovných příležitostí žen a mužů MPSV

Agenda rovných příležitostí žen a mužů spadá od 1. prosince 2011 pod referát rovných příležitostí žen a mužů MPSV (dále jako „Referát“), kam se přesunula společně s Radou a jejím sekretariátem z Úřadu vlády ČR. V průběhu roku 2012 probíhalo obnovení činnosti, které se podařilo i přes nízké personální kapacity. Referát rovných příležitostí žen a mužů čítal v průběhu roku 2012 pouze dvě systematizovaná místa. Ačkoliv při přesunu agendy a sekretariátu Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů hrozilo, že dojde k jejímu oslabení, neboť byl na Úřadu vlády ČR sekretariát podřízen prostřednictvím zmocněnkyně pro lidská práva přímo předsedovi vlády ČR, Rada i její sekretariát si prozatím dokázali zachovat širší témata, kterým se věnují (mimo jiné např. domácí násilí či institucionální zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů).

Kvůli nedostatku personálních kapacit se některé činnosti Referátu po přesunu na MPSV musely omezit. Jedná se například o utlumení činnosti v rámci připomínkového řízení související s hodnocením dopadů předkládaných legislativních i nelegislativních materiálů vládě ČR. Utlumení této činnosti není pozitivní také z toho důvodu, že z předchozí zkušenosti víme, že úroveň tohoto hodnocení obecně není dobrá, přestože se jedná o požadavek Jednacího řádu vlády.

2.2.2.1. Sekretariát Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů

Technické a organizační zajištění činnosti Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů nadále plnil v roce 2012 Referát. Referát v roce 2012 uspořádal dvě zasedání Rady pro rovné příležitosti žen a mužů (dne 21. února a 29. května 2012), zasedání všech výborů Rady a její pracovní skupiny.

2.2.2.2. Priority a postupy vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže v roce 2012

Usnesením vlády ČR ze dne 16. května 2012 č. 348 vláda ČR vzala na vědomí Souhrnnou zprávu o plnění Priorit a postupů vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže v roce 2011 a schválila Aktualizovaná opatření Priorit a postupů vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže na rok 2012.

Aktualizovaná opatření Priorit a postupů vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže na rok 2012 resp. na následující období (dále také jako „Aktualizovaná opatření“) obsahují tradiční okruh témat vztahujících se k rovnému postavení žen a mužů. Aktualizovaná opatření se zaměřují na (i) prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže jako součást politiky vlády, (ii) vyrovnání podílu žen a mužů na moci a v rozhodovacích procesech, (iii) podporu institucionálního zabezpečení rovnosti žen a mužů, (iv) posílení ekonomické nezávislosti žen, včetně vytváření celospolečenských podmínek pro sladování pracovního a soukromého a rodinného života, (v) důstojnost a integrita žen, odstranění násilí založeného na pohlaví a obchodování s lidmi, (vi) překonávání genderových stereotypů, (vii) prosazování rovnosti žen a mužů ve vnějších vztazích a (viii) další aktuální úkoly.

V průběhu roku 2013 a 2014 se počítá s tím, že se s vytvořením strategie pro zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů optimalizuje počet priorit. Priority tak budou sloužit jako nástroj implementace strategie.

2.2.2.3. Materiály předkládané vládě

Během roku 2012 bylo Vládě předloženo celkem pět materiálů vztahujících se přímo k agendě rovných příležitostí žen a mužů vykonávanou Referátem:

1) Priority a postupy vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže v roce 2012

Usnesením ze dne 16. května 2012 č. 348 k Souhrnné zprávě o plnění priorit a postupů vlády při prosazování Rovných příležitostí pro ženy a muže v roce 2011 vláda vzala na vědomí Souhrnnou zprávu o plnění priorit a postupů vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže v roce 2011, a uložila členům vlády, zmocněnkyni vlády pro lidská práva a předsedkyni českého statistického úřadu zabezpečit plnění opatření obsažených v Aktualizovaných opatřeních, která tvořila nedílnou součást tohoto materiálu.

2) Výroční zpráva Rady ze dne 13. května 2012

Referát ve spolupráci s Radou zpracoval Výroční zprávu Rady za rok 2011. Vláda ČR Výroční zprávu dostala k informaci dne 13. června 2012 a standardně zpracovala.

3) Písemná informace o krocích učiněných při realizaci doporučení Výboru Organizace spojených národů pro odstranění diskriminace žen týkajících se domácího a sexuálního násilí (doporučení č. 23) a sterilizací provedených v rozporu s právem (doporučení č. 35)

Dne 29. srpna 2012 vláda ČR schválila usnesení k Písemné informaci o krocích učiněných při realizaci doporučení Výboru Organizace spojených národů pro odstranění diskriminace žen týkajících se domácího a sexuálního násilí (doporučení č. 23) a sterilizací provedených v rozporu s právem (doporučení č. 35). Vláda také uložila 1. místopředsedovi vlády a ministru zahraničních věcí, aby ve spolupráci s ministrem práce a sociálních věcí předložil do 22. října 2012 písemnou informaci Výboru Organizaci spojených národů pro odstranění diskriminace žen, což bylo učiněno.

4) Souhrnná zpráva za rok 2011 o plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014, kterou vláda vzala na vědomí usnesením ze dne ze dne 9. ledna 2013 č. 12

Usnesením vlády ČR ze dne 9. ledna 2013 č. 12 k Souhrnné zprávě za rok 2011 o plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014 byla vzata na vědomí Souhrnná zpráva o plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014. Souhrnná zpráva za rok 2011 byla zpracována MV ve spolupráci s MPSV. K obsahu Souhrnné zprávy o plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014 také viz kapitola 7.1.1.1.

5) Změna statutu Rady a návrh na jmenování místopředsedů Rady

Usnesením Vlády České republiky ze dne 5. prosince 2012 č. 895 o změně statutu Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů a k návrhu na jmenování místopředsedů Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů vláda ČR schválila s účinností od 5. prosince 2012 změny statutu Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů. Detailní informace jsou v kapitole 2.1.5. Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů.

2.2.2.4. Činnost v rámci EU

Společně s přesunem sekretariátu Rady z Úřadu vlády ČR na MPSV k 1. prosinci 2011 převzal referát rovných příležitostí žen a mužů veškerou agendu v oblasti rovných příležitostí žen a mužů týkající se Evropské unie⁴². Referát tedy v roce 2012 v součinnosti s odborem Evropské unie a mezinárodní spolupráce zodpovídal za přípravu instrukcí a dalších podkladů pro jednání orgánů EU.

V průběhu roku 2012 došlo ke zřízení pracovní podskupiny pro rovné příležitosti žen a mužů (dále jako „Pracovní podskupina RKS“) v rámci Resortní koordinační skupiny MPSV (dále jako „RKS MPSV“). Pracovní podskupina RKS projednává návrhy instrukcí a dalších materiálů, které jsou následně předkládány RKS MPSV. V Pracovní podskupině RKS jsou zastoupeny relevantní útvarů MPSV a dalších resortů a zástupci a zástupkyně sociálních partnerů. V roce 2012 se

⁴² Blíže viz MPSV, *Zpráva o rovnosti žen a mužů v roce 2011 v České republice*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/13196/Zprava_o_rovnosti_zen_a_mužu_2011_v_CR.pdf>.

Pracovní podskupina RKS podílela mimo jiné na přípravě instrukcí pro vyjednávání závěrů Rady EU v oblasti rovných příležitostí žen a mužů.

Důležitým krokem pro posílení uplatňování genderového mainstreamingu v rámci výstupů MPSV vůči EU bylo začlenění Referátu do RKS MPSV. V rámci RKS MPSV má Referát možnost připomínkovat všechny výstupy ČR vůči EU, které spadají do gesce MPSV. Tuto činnost však z kapacitních důvodů vykonává pouze v omezené míře.

Referát v roce 2012 nadále zastupoval ČR v různých odborných orgánech Evropské unie a jejích institucích. Jednalo se o tyto subjekty:

- Skupina na vysoké úrovni pro genderový mainstreaming (*High Level Group on Gender Mainstreaming*),
- Poradní výbor pro rovné příležitosti žen a mužů (*Advisory Committee on Equal Opportunities for Women and Men*) (bližší viz kapitola č. 1.7.3.) a
- správní rada a poradním sboru EIGE.

2.2.2.5. Posuzování materiálů předkládaných na jednání vlády z hlediska dopadů na rovnost žen a mužů

V roce 2012 bylo připomínkové řízení (v návaznosti na Jednací řád vlády, který požaduje zhodnocení dopadů na rovnost žen a mužů) a posuzování legislativních i nelegislativních materiálů k předložení vládě ČR z hlediska jejich dopadů na rovnost žen a mužů z kapacitních důvodů utlumeno. Důvodem tohoto útlumu byl především nedostatek personálních kapacit, což je problematické, neboť tak byl gender mainstreaming nedostatečně prosazován.

2.2.2.6. Semináře a setkání

Podporu ženám kandidujícím v krajských a senátních volbách dne 25. září 2012 na tiskové konferenci nazvané „Ženy mají přednost“ vyjádřil náměstek ministra práce a sociálních věcí Jan Dobeš, poslankyně Helena Langšádlová, kandidátka do Senátu prof. Eva Syková a ředitelka organizace Fórum 50 % Jana Smiggels Kavková. Náměstek Dobeš zároveň novinářům krátce představil činnost Politického výboru. Konference navázala na kampaň nestátní neziskové organizace Fórum 50 %, zaměřenou na podporu žen kandidujících v krajských a senátních volbách v roce 2012.

Seminář „Aktuální výzvy v oblasti sladování pracovního, soukromého a rodinného života“ proběhl 13. listopadu 2012. Seminář pořádal Sladovací výbor pod záštitou Stálé komise pro rodinu a rovné příležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky⁴³.

Konference na téma „Vzdělávání dětí, žáků a studentů v problematice domácího násilí“ proběhla 15. listopadu 2012. Pořádalo ji MŠMT ve spolupráci s MPSV. Tématem konference byla především problematika domácího násilí v rámcových vzdělávacích programech a školních vzdělávacích programech a sdílení praxe škol při vzdělávání dětí, žáků a studentů v mateřských, základních a středních školách o domácím násilí.

Seminář k vyššímu zastoupení žen v politice a rozhodovacích pozicích proběhl 20. listopadu 2012. Seminář pořádala organizace Fórum 50% a Politický výbor pod záštitou Stálé komise pro rodinu a rovné příležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky⁴⁴.

Blok k problematice ochrany dětí před domácím násilím v rámci mezinárodního veletrhu dobré praxe k ochraně dětí (6. – 7. prosince 2012), který pořádalo MPSV za účasti odborníků a odbornic z Dánska, Německa, Nizozemí, Norska, Polska, Slovenska, Rumunska a Velké Británie⁴⁵.

⁴³ Na semináři byla mimo jiné představena studie Čechy: Nevyužitý potenciál země, dále byl rozebírán pojem „vážené provozní důvody“ dle zákoníku práce, připravovaný zákon o dětské skupině, změna zákona o zdravotních službách vzhledem k úpravě institutu jeslí či zapojení mužů do tématu sladování pracovního, soukromého a rodinného života.

⁴⁴ Tématem semináře bylo to, jaké dopady má nevyrovnané zastoupení žen a mužů na společnost a ekonomiku a jak zvýšit účast žen v rozhodovacích procesech, jaká opatření mohou situaci zlepšit.

2.2.3. Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů

Rada v roce 2012 plně obnovila svou činnost, a to zejména tím, že její předseda jmenoval nové členky a členy Rady. Rada se v roce 2012 plánovala sejít třikrát, nakonec se však sešla pouze dvakrát, a potřetí až na počátku roku 2013, k čemuž došlo v důsledku personální změny na postu ministra/ministryně práce a sociálních věcí.

Rada během roku 2012 projednávala a vyhodnocovala Priority za rok 2011 a projednávala Priority na rok 2012; revidovala a znovuustavila členskou základnu svých výborů a projednávala jejich plán práce na rok 2012, dále průběžně vyhodnocovala činnost svých výborů, projednávala podněty výborů, projednávala a schválila Výroční zprávu o činnosti Rady za rok 2011, vyhodnotila funkčnost stávajícího statutu jednacího řádu Rady, projednávala ustanovení a ustanovila pracovní skupinu zabývající se tématem mužů ve vztahu k rovným příležitostem žen a mužů, projednávala souhrnnou zprávu za rok 2011 o plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011–2014 spolu s návrhem priorit na nejbližší období a projednávala písemnou informaci o krocích učiněných při realizaci doporučení týkajících se domácího a sexuálního násilí a sterilizací pro Výbor pro odstranění diskriminace žen OSN Úmluvy o odstranění všech forem diskriminace žen, OSN (předložení Výboru pro odstranění diskriminace žen do října 2012)⁴⁶.

První zasedání po přesunu Rady z Úřadu vlády ČR na MPSV se uskutečnilo dne 21. února 2012⁴⁷. Dne 29. května 2012 se uskutečnilo druhé zasedání Rady⁴⁸.

Usnesením Vlády ČR ze dne 5. prosince 2012 č. 895 o změně statutu Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů a k návrhu na jmenování místopředsedů Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů vláda ČR schválila s účinností od 5. prosince 2012 změny statutu Rady a dále jmenovala předsedkyni Rady a také její místopředsedy a místopředsedkyně. Místopředsedou a místopředsedkyněmi byli jmenováni Mgr. Jan Dobeš, náměstek ministryně práce a sociálních věcí, Mgr. Monika Šimůnková, zmocněnkyně vlády pro lidská práva, a PhDr. Marie Čermáková, vědecká pracovnice Sociologického ústavu AV ČR. Po personálních změnách na MPSV byla nově předsedkyní Rady jmenovaná ministryně práce a sociálních věcí Ing. Ludmila Müllerová.

2.2.3.1. Výbor pro institucionální zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů

V roce 2012 se uskutečnily celkem 4 zasedání Výboru pro institucionální zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů – ve dnech 8. března, 28. června, 25. října a 18. prosince⁴⁹. Institucionální výbor se v roce 2012 zabýval zejména:

- zhodnocením sběru statistických dat v oblasti rovných příležitostí žen a mužů;
- postavením koordinátorek a koordinátorů rovných příležitostí žen a mužů (tzv. gender focal pointů) na jednotlivých resortech;

⁴⁵ K tématu ochrany dětí před domácím násilím vystoupili Heinz Kindler (z německého Jugendinstitutu), Dušana Karlovská (ze slovenské nestátní neziskové organizace Fenestra) a Anna Puchacz-Kozioł (z polského úřadu zmocněnkyně pro rovné zacházení).

⁴⁶ Blíže viz MPSV, *Záznam ze zasedání Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů konaného dne 21. února 2012*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/12889/z210212.pdf>>.

⁴⁷ Na tomto zasedání byly novým členkám a členům Rady předány jmenovací dopisy, byl projednán plán práce Rady a jejich výborů na rok 2012, bylo diskutováno o změnách statutu a schváleny změny jednacího řádu Rady a také byl představen připravovaný projekt financovaný finančními mechanismy EHP/Norsko. Po formální části jednání proběhla neformální diskuze, v rámci které členky a členové Rady diskutovali zejména o možnostech zřizování tzv. dětských skupin v rámci jednotlivých resortů. Neformální diskuze se vedla i o problematice genderově senzitivního jazyka.

⁴⁸ Rada se na tomto zasedání zabývala mimo jiné Souhrnnou zprávou o plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014, zřízením pracovní skupiny k tématu muži a rovnost žen a mužů a problematikou porodnictví ve vztahu k postavení porodních asistentek. Rada na svém zasedání schválila změny statutu Politického výboru, vzala na vědomí informace o kampani Fóra 50 % zaměřené na podporu žen kandidujících v letošních senátních a krajských volbách a vyjádřila podporu úsilí o vyrovnanější zastoupení žen a mužů ve volených funkcích, schválila Souhrnnou zprávu za rok 2011 o plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014, navrhla předsedovi Rady zřízení pracovní skupiny Muži a rovnost žen a mužů a pověřila Martina Járu a Ivu Šmídovou, aby vypracovali plán práce pracovní skupiny na období září 2012 – září 2013 a podpořila činnost pracovní skupiny k porodnictví, která byla ustavena na MZD.

⁴⁹ Záznamy z jednání Výboru pro institucionální zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů jsou k dispozici zde: <http://www.mpsv.cz/cs/12172>.

- vyhodnocením stanovisek Ústavu pro jazyk český a nezávislých lingvistek na otázku používání mužských i ženských rodů slov;
- vyhodnocením efektivity Priorit;
- asistencí při přípravě vstupní analýzy k víceleté strategii rovnosti žen a mužů;
- zhodnocením spolupráce jednotlivých resortů s nestátními neziskovými organizacemi v oblasti prosazování rovných příležitostí žen a mužů;
- vyhodnocením výzvy „Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a soukromého života“ OP LZZ a možnostmi spolupráce s řídicím orgánem; a
- problematikou zdravotního pojištění migrantů a migrantek.

Institucionální výbor v roce 2012 mimo jiné vyjádřil podporu realizaci projektu sekretariátu Rady zaměřeného na vytvoření dlouhodobé strategie v rámci politiky rovných příležitostí žen a mužů⁵⁰.

2.2.3.2. Výbor pro prevenci domácího násilí

Jednání Výboru pro prevenci domácího násilí v roce 2012 se uskutečnilo ve dnech 15. března, 14. června, 13. září a 13. prosince⁵¹. V tomto roce se Výbor pro prevenci domácího násilí zaměřil zejména na následující činnosti:

- vyhodnocování plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014;
- přípravou standardů pro azylové domy a pro práci s násilnou osobou;
- monitoring statistik v oblasti domácího násilí;
- asistence při přípravě vstupní analýzy k víceleté strategii rovnosti žen a mužů;
- sledování a vyhodnocování aktivit na úrovni EU a Rady Evropy v oblasti prevence domácího násilí a násilí na ženách; a
- osvětové aktivity v oblasti prevence domácího násilí a ochrany osob tímto násilím ohroženým.

Hlavní náplní činnosti Výboru DN byl i nadále monitoring plnění NAP DN⁵². Souhrnná zpráva za rok 2011 o plnění NAP DN, včetně stanoviska Výboru, byla Radou projednána na jejím zasedání dne 29. května 2012 a vládou ČR vzata na vědomí usnesením ze dne 9. ledna 2013 č. 12.

V roce 2012 Výbor DN zpracoval podnět pro Radu k ratifikaci Úmluvy Rady Evropy č. 210 o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí. Rada tento podnět projednala na svém zasedání dne 8. ledna 2013 a přijala usnesení, ve kterém vyzvala vládu ČR k zahájení ratifikace této) úmluvy⁵³.

2.2.3.3. Výbor pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života

V roce 2012 proběhla čtyři jednání Výboru pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života. Sladovací výbor se sešel dne 3. dubna, 25. června, 8. října 2012 a 10. prosince 2012. Dne 13. listopadu 2012 Výbor dále zorganizoval ve spolupráci se Stálou komisí pro rodinu a rovné příležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky seminář na téma Aktuální výzvy v oblasti sladování pracovního, soukromého a rodinného života.

Výbor se v roce 2012 zabýval zejména následujícími činnostmi:

⁵⁰ Blíže viz MPSV, *Záznam z jednání Výboru pro institucionální zabezpečení rovných příležitostí žen a mužů konaného dne 28. června 2012.* 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/13497/Zapis_Vybor_pro_institucionalni_zabezpeceni_-_28-6-2012.pdf>.

⁵¹ Záznamy z jednání Výboru pro prevenci domácího násilí jsou k dispozici zde: <http://www.mpsv.cz/cs/12173>.

⁵² V souladu s usnesením vlády ČR ze dne 13. dubna 2011 č. 262 je každoročně Výboru DN předkládána souhrnná zpráva o plnění NAP DN v uplynulém kalendářním roce, ke které Výbor DN zaujímá stanovisko a předkládá jej následně Radě.

⁵³ Blíže viz MPSV, *Záznam z jednání Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů konaného dne 8. ledna 2013.* 2013. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/14566/Zaznam_ze_zasedani_Rady_vlady_pro_rovne_prilezitosti_zen_a_mužu_-_08-01-2013.pdf>.

- otázkou zařízení služeb péče o děti předškolního věku, a to v kooperaci se sekretariátem Sladřovacího výboru a dalšími útvary MPSV;
- otázkou jeslí, a to ve vztahu k legislativním změnám, k nimž v roce 2012 došlo (k těmto legislativním změnám viz blíže v kapitole 5.3.3.);
- pojmem „provozní důvody“ dle § 241 zákoníku práce⁵⁴; dalšími možnostmi sladřování pracovního, soukromého a rodinného života, a to specificky z pohledu zaměstnavatelů; a asistencí při přípravě vstupní analýzy k víceleté strategii rovnosti žen a mužů.

V rámci Sladřovacího výboru byla ustavena pracovní skupina k „provozním důvodům“, která zapracovala dotazníky pro zaměstnavatele, inspektoráty práce, odborové organizace apod., které se vztahují k tématu zvláštních provozních důvodů. Na základě těchto dotazníků budou následně zhodnoceny možnosti dalších kroků v této oblasti. Dotazníky byly rovněž v roce 2013 představeny Radě.

Dne 13. listopadu 2012 proběhl v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky seminář s názvem Aktuální výzvy v oblasti sladřování pracovního, soukromého a rodinného života. Tento seminář uspořádal Výbor pod záštitou Stálé komise pro rodinu a rovné příležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Více o semináři viz kapitola 2.2.2.6.

2.2.3.4. Výbor pro vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích

V roce 2012 došlo k rozšíření agendy a názvu původního Výboru pro vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice i na oblast rozhodovacích pozic obecně. Toto rozšíření schválila Rada svým usnesením na zasedání dne 21. února 2012⁵⁵. V návaznosti na toto usnesení Rady byl změněn statut Politický výbor tak, aby reflektoval rozšíření jeho názvu a agendy. Změny statutu byly schváleny Radou na jejím zasedání dne 29. května 2012.

Jednání Politického výboru pro vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích v roce 2012 proběhla ve čtyřech termínech – ve dnech 29. března, 31. května, 13. září a 20. prosince 2012⁵⁶. V roce 2012 se činnost Politického výboru zaměřovala zejména na:

- přípravu a projednání změn statutu;
- přípravu strategie k podpoře vyrovnané účasti žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích;
- osvětové aktivity zaměřené na zvyšování povědomí o otázce vyrovnaného zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích a politice;
- zpracování podnětu „+1“ směřujícímu k vyrovnanému zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích ve státní správě;
- asistenci při přípravě vstupní analýzy k víceleté strategii rovnosti žen a mužů.

Politický výbor se ve spolupráci se sekretariátem Rady a nestátní neziskovou organizací Fórum 50 % v roce 2012 podílel na přípravě semináře s názvem „Jak zvýšit účast žen v rozhodovacích procesech?“. Seminář se uskutečnil dne 20. listopadu 2012 a záštitu nad ním převzala Stálá

⁵⁴ Ustanovení § 241 zákoníku práce uvádí: (1) Zaměstnavatel je povinen přihlížet při zařazování zaměstnanců do směn též k potřebám zaměstnankyň a zaměstnanců pečujících o děti.

(2) Požádá-li zaměstnankyně nebo zaměstnanec pečující o dítě mladší než 15 let, těhotná zaměstnankyně nebo zaměstnanec, který prokáže, že převážně sám dlouhodobě pečuje o osobu, která se podle zvláštního právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost) 77a), o kratší pracovní dobu nebo jinou vhodnou úpravu stanovené týdenní pracovní doby, je zaměstnavatel povinen vyhovět žádosti, nebrání-li tomu vážné provozní důvody.

(3) Zakazuje se zaměstnávat těhotné zaměstnankyně prací přesčas. Zaměstnankyním a zaměstnancům, kteří pečují o dítě mladší než 1 rok, nesmí zaměstnavatel naříditi práci přesčas.

Problematickým je zejména pojem „vážné provozní důvody“, který není jednoznačně specifikován, a proto v praxi činí často problémy v případech, kdy rodiče malých dětí či další skupiny osob žádají u zaměstnavatele o kratší pracovní dobu nebo o jinou vhodnou úpravu pracovní doby.

⁵⁵ Blíže viz MPSV, Záznam ze zasedání Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů konaného dne 21. února 2012. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/12889/z210212.pdf>>.

⁵⁶ Zápisy z jednání Výboru pro vyrovnané zastoupení žen a mužů v politice a rozhodovacích pozicích jsou k dispozici zde: <http://www.mpsv.cz/cs/12175>

komise Poslanecké sněmovny pro rodinu a rovné příležitosti (o semináři také viz kapitola 2.2.2.6.).

V roce 2012 Politický výbor zpracoval podnět pro Radu k uplatňování strategie „+1“. Cílem tohoto podnětu je podpora pestřejší a lépe fungující státní správy a snížení její vertikální genderové segregace. Podnět doporučuje vládě ČR, aby uložila jednotlivým ministerstvům a dalším ústředním orgánům státní správy, aby v rámci své organizační struktury (a v rámci organizační struktury obchodních společností, v nichž mají majetkovou účast), přijaly a dodržovaly strategii, jejímž výsledkem bude v každém kalendářním roce zvýšení počtu žen nebo mužů na dané úrovni vedení o jednu/jednoho, až do podílu alespoň 40 % jak žen, tak mužů.

2.2.3.5. Pracovní skupina muži a rovnost žen a mužů

Na jednání Rady dne 29. května 2012 bylo přijato usnesení, jímž byla zřízena Pracovní skupina muži a rovnost žen a mužů (dále také jako „Pracovní skupina muži“) ⁵⁷. Pracovní skupina muži vznikla mimo jiné proto, že dosud bylo vnímáno prosazování rovnosti žen a mužů spíše jako feministická agenda, případně jako agenda žen a jejich organizací. V návaznosti na zřízení Pracovní skupiny muži došlo ke jmenování jejího předsednictva (předsedou je Martin Jára, místopředsedkyní je Iva Šmídová) a dalších členek a členů. Složení Pracovní skupiny muži je založeno na principu odbornosti, nikoliv pohlaví.

V roce 2012 proběhla dvě jednání Pracovní skupiny, a to 7. září a 6. prosince. Pracovní skupina muži se věnovala především těmto otázkám

- příprava plánu práce a stanovení priorit Pracovní skupiny muži;
- zhodnocením sběru statistických dat v oblasti rovných příležitostí žen a mužů;
- příprava zprávy o sociálních problémech mužů (jako první sociální podmínky otcovství);
- inventura aktivit v oblasti zapojení mužů do agendy rovných příležitostí žen a mužů v ČR.

Pracovní skupina muži si dále vytyčila tato témata:

Hlavní témata:

1. Násilí – domácí i veřejné
2. Sociální podmínky otcovství
3. Muži v systému vzdělávání

Témata 1. až 3. Budou vzájemně propojována.

Doplňkové téma k otevření diskuse:

4. Mužské zdraví

2.3. Parlament ČR a rovné příležitosti žen a mužů

Při Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR je zřízena Stálá komise pro rodinu a rovné příležitosti, jejíž předsedkyní je poslankyně Helena Langšádlová. Tato Stálá komise se mimo jiné zabývá otázkou rovných příležitostí žen a mužů, avšak její záběr v oblasti rovných příležitostí je širší. V Senátu spadá tematika rovných příležitostí žen a mužů pod Výbor pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice vedený senátorem Jaromírem Jermářem.

Výbor pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice Senátu Parlamentu ČR nebyl v roce 2012 aktivní. Stálá komise pro rodinu a rovné příležitosti poslanecké sněmovny Parlamentu české republiky zato uspořádala několik odborných setkání (o seminářích uspořádaných v kooperaci s výbory Rady viz kapitoly 2.2.3.3. a 2.2.3.4.).

⁵⁷ Rada přijala usnesení ve znění:

Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů

I. **navrhuje** předsedovi Rady zřízení pracovní skupiny Muži a rovnost žen a mužů;

II. **pověřuje** Martina Járu a Ivu Šmídovou, aby vypracovali plán práce pracovní skupiny na období září 2012 – září 2013, který bude reflektovat diskuzi proběhlou na tomto jednání Rady.

2.4. Kraje a obce

Vláda ČR informuje orgány krajů a obcí o některých krocích, které v souvislosti s rovnými příležitostmi žen a mužů podniká. V minulém roce bylo na základě usnesení vlády ČR ze dne 13. dubna 2011 č. 262 ve Věstníku vlády pro orgány krajů a obcí zveřejněno usnesení k Národnímu akčnímu plánu prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014⁵⁸.

2.4.1. Soutěž Úřad Půl na půl

Soutěž Úřad Půl na půl je organizována MV ve spolupráci s nestátní neziskovou organizací Gender Studies, o.p.s. Jedná se o projekt, jehož cílem je monitoring a podpora zavádění politiky rovnosti žen a mužů a principu gender mainstreamingu do práce úřadů veřejné správy v České republice⁵⁹. Výsledky byly vyhlášeny dne 5. června 2012 v rámci konference věnované rovným příležitostem a sladování rodinného a pracovního života v praxi.

V roce 2012 se vítězným úřadem v kategorii krajských úřadů stal již podruhé Krajský úřad kraje Vysočina, dále se umístil Krajský úřad Jihomoravského kraje a Magistrát hl. m. Prahy. V kategorii obcí III. typu zvítězil Úřad městské části Praha 18, na druhém místě skončil Magistrát města Mostu a třetí Magistrát města Brna. Pořadí tří vítězných úřadů v kategorii obcí II. typu je Městský úřad Studénka, Městský úřad Jílové u Prahy a Městský úřad Kdyně. Co se týče obcí I. typu, zvítězila obec Telnice, dále skončila obec Býšť a obec Mladý Smolivec.

2.5. Veřejný ochránce práv

Problematikou rovného zacházení a rovných příležitostí žen a mužů se Veřejný ochránce práv v průběhu roku 2012 zabýval především v návaznosti na svou působnost při poskytování metodické pomoci obětem diskriminace v návaznosti na ustanovení § 21b písm. a) zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv. V roce 2012 přijal celkem 25 stížností na diskriminaci založenou na pohlaví z celkového počtu 253 stížností (jsou druhým nejčastějším typem diskriminace). Stížnosti na diskriminaci založenou na pohlaví se objevují typicky v oblasti práce a zaměstnání a v oblasti přístupu ke zboží a službám. V oblasti přístupu ke zboží a službám se Veřejný ochránce práv zabýval stížnostmi mužů na opatření Českých drah, a. s., které vyčlenily některá kupé pouze ženám; další muž se dotazoval na zřizování fitnesscenter určených pouze pro ženy, dále řešil Veřejný ochránce práv možné omezení přepravy cestujících s kočárkem. V průběhu roku 2012 totiž obdržel podnět stěžovatelky cestující s kočárkem, kterou vykázal řidič městské hromadné dopravy z dopravního prostředku.

V roce 2012 nominoval Veřejný ochránce práv jednu ze zaměstnankyň své kanceláře, do pracovní skupiny Equinet Working Group on Gender Related Issues v rámci organizace Equinet, která sdružuje tzv. „equality bodies“ – orgány zřízené pro účely boje proti diskriminaci. Cílem práce této pracovní skupiny je vzbudit diskusi, reflektovat situaci a iniciovat činnosti směrem k efektivnímu prosazování genderové rovnosti a boji proti genderové diskriminaci v rámci činnosti „equality bodies“.

Dne 20. února 2013 byl v kanceláři Veřejného ochránce práv realizován workshop „Diskriminace v přístupu k zaměstnání a povolání“, na němž byla diskutována problematika zaměstnankyň-matek v oblasti přístupu k zaměstnání a při návratu z rodičovské dovolené, délka rodičovské dovolené, nedostatečná nabídka zkrácených či jinak flexibilních pracovních úvazků či „řetězení“ rodičovské dovolené s více dětmi či nedostatek služeb hlídání včetně služeb, které by poskytovali sami zaměstnavatelé.

⁵⁸ Blíže viz MV, *Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí*. [online] [cit. 2012-04-10] URL: <<http://www.mvcr.cz/clanek/vestnik-vlady-pro-organy-kraju-a-organy-obci-717579.aspx>>.

⁵⁹ Blíže viz MV, *„Konference „Rovné příležitosti“ a vyhlášení soutěže Úřad roku „Půl na půl“*. [online] [cit. 2013-03-15] URL: <<http://www.mvcr.cz/clanek/konference-rovne-prilezitosti-a-vyhlaseni-souteze-urad-roku-pul-na-pul.aspx>>.

2.6. Právní řád

2.6.1. Zákon o pojišťovnictví

Dne 1. března 2011 vynesl Soudní dvůr EU rozsudek C-236/09 ve věci Test – Achats, kterým zrušil odstavec 2 článku 5 směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování (dále jen „Směrnice 2004/113/ES“). Členské státy měly z rozhodnutí Test – Achats vyvodit důsledky a upravit své právní předpisy do 21. prosince 2012 tak, aby zajistily soulad vnitrostátního právního řádu s novou evropskou právní úpravou. Směrnice 2004/113/ES ve svém čl. 5 odst. 1 zavádí pravidlo, podle kterého ve všech nových pojistných smlouvách uzavřených nejpozději po 21. prosinci 2007 nesmí použití pohlaví jako faktoru při výpočtu výše pojistného a pojistného plnění pro účely pojištění a souvisejících finančních služeb u jednotlivých pojištěných vést k rozdílům ve výši pojistného a v pojistném plnění⁶⁰.

Usnesením vlády České republiky ze dne 26. června 2012 č. 461 vláda ČR schválila návrh zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti pojišťovnictví a penzijního připojištění se státním příspěvkem v souvislosti se zrušením výjimky ze zásady rovného zacházení pro pojišťovnictví v právu Evropské unie. Návrh byl předložen Poslanecké sněmovně 27. června 2012 vládou ČR a dne 13. února 2013 byl zákon schválen. Do Senátu byl doručen 25. února 2013 a schválen byl 21. března 2013. Při přípravě této zprávy čekal zákon na podpis prezidenta republiky.

2.6.2. Zákon o obětech trestných činů

Z pohledu pomoci obětem domácího násilí hraje důležitou roli návrh zákona o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, jehož přípravu během roku 2011 dokončilo MSP. Návrh zákona má reagovat na absenci komplexní úpravy práv obětí trestných činů, jakožto příjemců a příjemkyň zvláštní péče ze strany státu. Návrh zákona směřuje zejména k posílení práv obětí a k rozšíření pomoci, která je jim poskytována.

Návrh zákona obětem trestných činů přiznává zejména tato práva:

- právo na poskytnutí odborné pomoci, která bude v případě některých skupin obětí (např. obětem domácího či sexuálního násilí) poskytována bezplatně,
- právo na informace,
- právo na ochranu soukromí,
- právo na ochranu před druhotnou viktimizací,
- právo na peněžitou pomoc⁶¹.

Návrh zákona také předpokládá udílení akreditací nestátním neziskovým organizacím. Akreditované organizace budou moci poskytovat právní informace obětem a organizovat restorativní programy. Vláda ČR návrh zákona o obětech trestných činů schválila usnesením vlády ČR ze dne 15. února 2012 č. 82. První čtení návrhu zákona v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR proběhlo dne 13. března 2012. Zákon byl schválen na začátku roku 2013.

3. Rovné příležitosti žen a mužů v mocenských a rozhodovacích pozicích

3.1. Politika

3.1.1. Volené orgány

Podrobné informace o vývoji zastoupení žen a mužů ve volených orgánech jsou obsaženy ve Zprávě o rovnosti 2011⁶² a ve Zprávě o rovnosti žen a mužů v roce 2010 v České republice

⁶⁰ Blíže viz *Směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004* [online] [cit. 2013-03-26] URL: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:373:0037:0043:cs:PDF>>.

⁶¹ Blíže viz Příloha č. 1 Zprávy o rovnosti žen a mužů v roce 2011 v České republice.

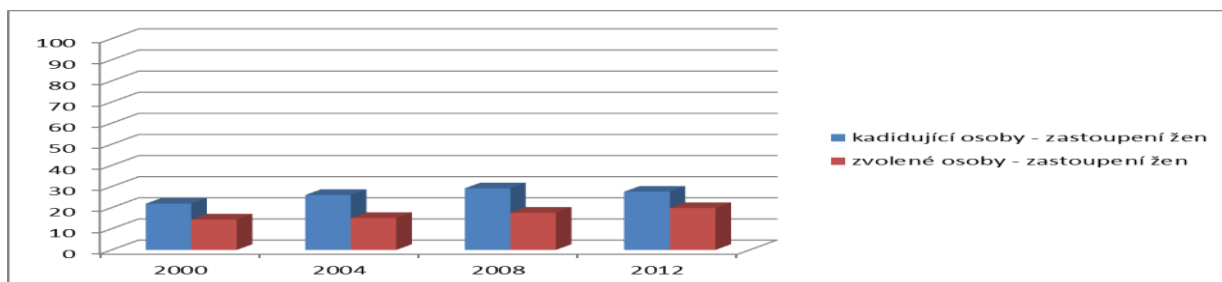
(dále jako „Zpráva o rovnosti 2010“)⁶³. V roce 2012 se v České republice konaly dvojce volby – do zastupitelstev krajů a do Senátu Parlamentu ČR.

3.1.1.1. Volby do zastupitelstev krajů

Z celkového počtu 675 zvolených zastupitelů a zastupitelek bylo ve volbách do zastupitelstev krajů v roce 2012 zvoleno celkem 134 žen, což odpovídá 19,9% zastoupení. Ve volbách do zastupitelstev krajů kandidovalo celkem 11 304 osob, z nichž ženy tvořily 27,60 %.⁶⁴

Dlouhodobě lze vysledovat trend mírně rostoucího počtu zvolených žen ve volbách do zastupitelstev krajů. Zatímco ve volbách v roce 2000 bylo zvoleno celkem 97 žen (což odpovídá 14,4% zastoupení žen mezi zvolenými zastupiteli a zastupitelkami), v roce 2012 byl počet zvolených žen 134 (19,9% zastoupení žen mezi zvolenými zastupiteli a zastupitelkami). Během 12 let tedy došlo k postupnému nárůstu relativního zastoupení žen v zastupitelstvech krajů o 5,47 p.b.⁶⁵

Graf č. 4: Poměr žen mezi kandidujícími/zvolenými osobami - volby do zastupitelstev krajů

Genderová analýza výsledků voleb do zastupitelstev krajů mimo jiné ukázala, že z politických subjektů, které ve volbách získaly alespoň 10 mandátů, byly ženy nejméně zastoupeny mezi zvolenými zastupiteli a zastupitelkami za subjekty ODS (11 %), Severočeši.cz a KDU-ČSL (12 %). Naopak nejvyššího zastoupení žen mezi zvolenými zastupiteli a zastupitelkami dosáhl kandidující subjekt Změna pro Liberecký kraj (40 %) jako koalice Strany zelených, hnutí Změna a nezávislých kandidátů⁶⁶.

3.1.1.2. Volby do Senátu Parlamentu ČR

V roce 2012 se konaly volby do Senátu Parlamentu ČR ve 27 volebních obvodech. Celkem v těchto volbách kandidovalo 233 osob, z nichž bylo 191 mužů a 42 žen (18,0 %). Zvoleno bylo 5 žen, což odpovídá 18,5% zastoupení mezi všemi zvolenými senátory a senátkami. Po volbách v roce 2012 tak v Senátu Parlamentu ČR zasedalo celkem 14 žen, což odpovídá 17,3% zastoupení žen.

Tabulka č. 5: Poměr žen mezi kandidujícími a zvolenými osobami ve volbách do Senátu Parlamentu ČR

	kandidující osoby	muži	ženy	% zastoupení žen		zvolené osoby	muži	ženy	% zastoupení žen
2012	233	191	42	18,03		27	22	5	18,52
2010	227	190	37	16,30		27	23	4	14,81

⁶² Blíže viz MPSV, *Zpráva o rovnosti žen a mužů v roce 2011 v České republice*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/13196/Zprava_o_rovnosti_zen_a_mužu_2011_v_CR.pdf>.

⁶³ Blíže viz MPSV, *Zpráva o rovnosti žen a mužů v roce 2010 v České republice*. 2011. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/12395/Zprava-za-rok-2010.pdf>>.

⁶⁴ Blíže viz Fórum 50 %, *Analýza zastoupení žen na kandidátních listinách pro krajské volby 2012*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/analiza_kraje_2012.pdf>.

⁶⁵ Dle doporučení Výboru Ministrů Rady Evropy Rec(2003)3 k vyrovnané účasti žen a mužů v politice a veřejném rozhodování je možné za vyrovnané zastoupení žen a mužů považovat alespoň 40% zastoupení obou pohlaví.

⁶⁶ Blíže viz Fórum 50 %, *Genderové analýza výsledků voleb do zastupitelstev krajů v roce 2012*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/analiza_volby_kraje_2012_vysledky.pdf>

2008	200	166	34	17,00		27	22	5	18,52
2006	204	165	39	19,12		27	21	6	22,22
2004	197	160	37	18,78		27	24	3	11,11
2002	168	142	26	15,48		27	24	3	11,11
2000	160	134	26	16,25		27	23	4	14,81
1998	137	125	12	8,76		27	24	3	11,11
1996	568	509	59	10,39		81	72	9	11,11

Zdroj: Fórum 50 %

Z hlediska zastoupení žen mezi osobami kandidujícími v senátních volbách, stejně tak jako z hlediska zastoupení žen mezi zvolenými senátorkami a senátory, nelze v uplynulých 18 letech vysledovat výraznější trendy. Nejvyšší zastoupení žen mezi kandidujícími (19,1 %) a zvolenými (22,2 %) osobami bylo ve volbách v roce 2006. Celkové zastoupení žen v Senátu Parlamentu ČR za dobu jeho existence nikdy nepřesáhlo 20 %.

3.2. Státní správa

Z hlediska zastoupení žen v rozhodovacích pozicích v rámci státní správy nedošlo v roce 2012 k výraznějším změnám a jednotlivé resorty nadále vykazovaly vysokou míru vertikální segregace dle pohlaví. Na konci roku 2012 zasedaly v 16ti členné vládě ČR jen 3 ženy, což odpovídá 18,8% zastoupení žen v kabinetu.

Na úrovni náměstků a náměstkyň ministrů a ministryň bylo k prosinci 2012 zastoupeno celkem 14 žen, což odpovídá 13,6% zastoupení žen. I v roce 2012 platilo pravidlo, že směrem dolů v hierarchii rozhodovacích pozic ve státní správě relativní zastoupení žen roste – zastoupení žen na úrovni ředitelů odborů bylo v roce 2012 30,8 % a na úrovni vedoucích oddělení 40,7 %.

Tabulka č. 6: Zastoupení žen na jednotlivých úrovních vedení státní správy

Úroveň vedení	2008	2009	2010	2011	2012
Ministr/ministryně	9,1 %	16,7 %	0,0 %	6,7 %	18,8 %
Náměstek/náměstkyň	16,3 %	16,3 %	13,0 %	8,9 %	13,6 %
Ředitel/ředitelka odboru	30,8 %	29,0 %	31,2 %	28,4 %	30,8 %
Vedoucí oddělení	38,8 %	37,1 %	40,6 %	38,0 %	40,7 %
Ostatní odborní pracovníci/pracovnice	57,5 %	58,4 %	63,8 %	61,0 %	62,1 %

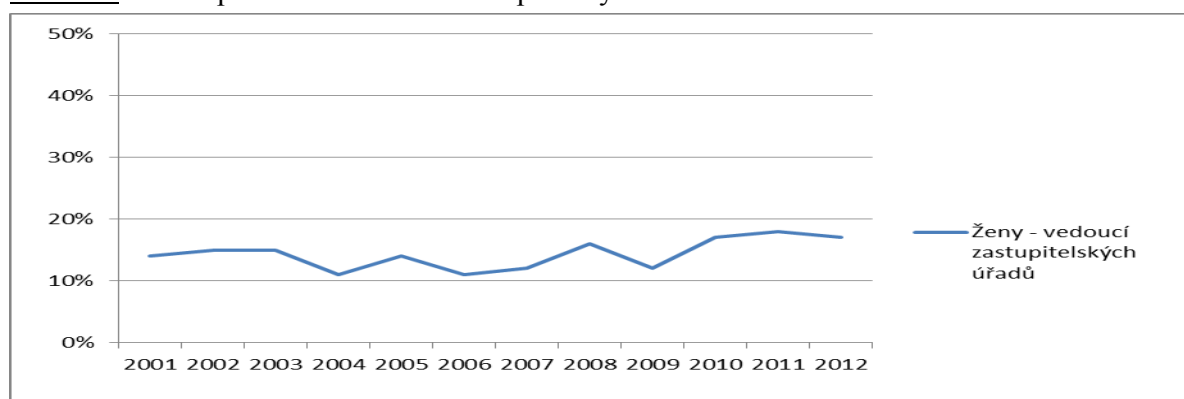
Zdroj: MPSV

Na pokračující výraznou míru vertikální genderové pohlaví v rámci státní správy reagoval Politický výbor zpracováním podnětu k uplatňování strategie „+1“ (blíže viz kapitola 2.2.3.4.).

3.3. Diplomatické pozice

Dle informací MZV sice vzrostlo zastoupení žen mezi diplomatkami a diplomaty v zahraničí z 26 % v roce 2011 na 41 % v roce 2012, zastoupení žen jako vedoucích zastupitelských úřadů ale ani v roce 2012 nepřesáhlo 20 %. Jak ukazuje následující graf, české zastupitelské úřady jsou dlouhodobě vedeny převážně muži-diplomaty a zastoupení žen-diplomatek na těchto pozicích zůstává velmi nízké.

Graf č. 7: Zastoupení žen ve vedení zastupitelských úřadů ČR

3.4. Obchodní společnosti

V roce 2012 se na otázku podpory vyrovnaného zastoupení žen a mužů ve vedení obchodních společností zaměřila zejména Evropská komise, která vypracovala návrh směrnice o genderové vyváženosti (bližší viz kapitola 1.7.1.).

Přestože ženy tvoří většinu absolventů a absolventek vysokých škol, včetně ekonomicky zaměřených, zůstávají výrazně podreprezentovány ve vedení obchodních společností. Dle mnoha ukazatelů a metodologií se míra zastoupení žen ve vedení podniků v ČR pohybuje mezi 7 a 17 %. Společnost McKinsey&Company v dubnu 2012 zpracovala studii s názvem „Využití plného potenciálu žen v české ekonomice“, podle které tvoří podíl žen v rámci vrcholného managementu sledovaných společností pouze 17 %⁶⁷.

Evropská komise se ve své zprávě s názvem „Ženy v ekonomických rozhodovacích pozicích v EU: zpráva o pokroku“ zaměřila na zastoupení žen v radách obchodních společností kotovaných na burze (bližší viz kapitola 1.7.1.).

V roce 2012 připravilo MF návrh zákona o pravidlech pro výběr odborníků do funkcí ředitelů a členů dozorčích rad státních podniků a členů orgánů obchodních společností s majetkovou účastí státu a územních samosprávných celků (dále jako „Návrh zákona o pravidlech výběru do rad obchodních společností“). Návrh zákona o pravidlech výběru do rad obchodních společností si klade za cíl stanovit obecná transparentní a objektivní pravidla pro obsazování daných pozic v rámci státních podniků a obchodních společností tak, aby nedocházelo k jejich obsazování na základě politických vlivů, osobních vztahů a známostí. Stanovení objektivních a transparentních pravidel pro obsazování rozhodovacích pozic je zpravidla považováno za jeden z možných nástrojů podpory vyšší účasti žen v rozhodovacím procesu⁶⁸.

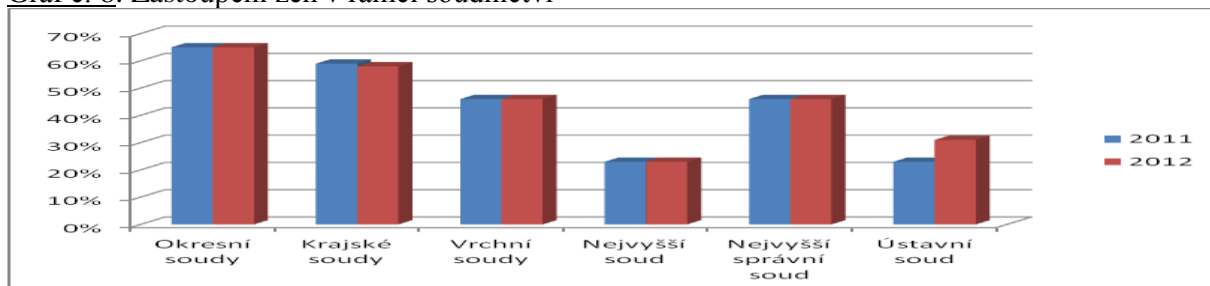
3.5. Justice

3.5.1. Soudy

Přestože většinu ze soudců a soudkyň tvoří ženy, je možné v rámci českého soudnictví identifikovat přetrvávající míru vertikální genderové segregace. Dle informací MSP tvořily ženy z 3 041 soudců a soudkyň na všech úrovních k 1. listopadu 2012 61 %. Jejich zastoupení mezi předsedy a předsedkyněmi okresních soudů bylo 37 % a mezi předsedy a předsedkyněmi krajských soudů již jen 25 %.

Nejvíce jsou ženy-soudkyně zastoupeny na okresních soudech (65 %), na krajských soudech jejich zastoupení klesá na 58 % a na vrchních na 46 %. Na úrovni Nejvyššího soudů jsou ženy-soudkyně zastoupeny jen z 23 % a na úrovni Nejvyššího správního soudu 46 %.

Graf č. 8: Zastoupení žen v rámci soudnictví

⁶⁷ Blíže viz McKinsey&Company, *Využití plného potenciálu žen v české ekonomice*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <www.mckinsey.cz/images/women_matter_CJ.pdf>.

Studie rovněž ukázala korelace mezi vyšší mírou zastoupení žen ve vedení sledovaných podniků a jejich ekonomickou úspěšností ve srovnání s podniky s nižší mírou zastoupení žen v rámci svého vedení. Společnost McKinsey&Company zároveň identifikovala rozhodující typy překážek, které ženám brání v proniknutí do vedení: překážky související se sladováním pracovního a soukromého života (např. nedostatek flexibilních forem práce a služeb péče o děti), strukturální překážky (např. nedostatek formálních kontaktů a vzorů) a zakořeněné postoje a kulturní stereotypy

⁶⁸ Blíže viz např. doporučení Výboru Ministrů Rady Evropy Rec(2003)3 k vyrovnané účasti žen a mužů v politice a veřejném rozhodování.

3.5.2. Státní zastupitelství

Z celkového počtu 1 240 státních zástupců a zástupkyň bylo 52,3 % žen v roce 2012. Počet státních zástupkyň dlouhodobě odpovídá počtu státních zástupců. K 1. listopadu 2012 působily na pozici krajských státních zástupců a zástupkyň tři ženy (což odpovídá 38% zastoupení), na pozici okresních státních zástupců a zástupkyň působilo 49 žen (což odpovídá 46% zastoupení).

4. Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a v podnikání

4.1. Zaměstnanost žen

Zaměstnanost žen zůstává nadále nižší než zaměstnanost mužů. Podle Výběrového šetření pracovních sil zpracovávaného ČSÚ byla na konci roku 2012 zaměstnanost mužů 75 % oproti zaměstnanosti žen, která byla 58,9 %. Celková míra zaměstnanosti osob ve věku 15 až 64 let na konci roku 2012 byla 67 %. Zajímavé je srovnání zaměstnanosti žen a mužů mezi 4. čtvrtletím roku 2011 a 4. čtvrtletím 2012. V případě mužů se ve srovnání těchto dvou období zvýšila jejich zaměstnanost o 0,7 p.b., avšak zaměstnanost žen se zvýšila o 1,2 p.b.⁶⁹.

Co se týče nezaměstnanosti, ta se meziročně zvýšila na 379 500 osob. Z tohoto počtu bylo na konci roku 2012 nezaměstnaných žen 197,4 tis. a mužů 182 100. V absolutních číslech lze tedy vysledovat vyšší počet nezaměstnaných žen, nežli nezaměstnaných mužů. Taktéž údaje ukazující vzestup nezaměstnanosti jsou vyšší v případě žen. Meziročně se počet nezaměstnaných osob zvýšila o 44 200 osob, z toho 20 000 mužů a 24 200 žen⁷⁰.

V návaznosti na plnění dokumentu Evropa 2020⁷¹ bylo České republice doporučeno Radou EU dne 6. června 2012, aby v letech 2012 a 2013 podnikla některé kroky. Mezi tyto kroky patří mimo jiné doporučení „Posílit veřejné služby zaměstnanosti zvýšením kvality a efektivity odborné přípravy, pomoci při hledání zaměstnání a individualizovaných služeb, včetně externě zadaných služeb.“ Toto doporučení se úzce váže na oblast zaměstnanosti, a to i zaměstnanosti žen.

4.2. Gender pay gap

K definici gender pay gapu neboli rozdílu v odměňování žen a mužů odkazujeme na dřívější Zprávy o rovnosti žen a mužů v České republice⁷². Rozdíl v odměňování žen a mužů sleduje jak ČSÚ, tak také Eurostat.

ČSÚ vykazuje jako poslední údaj rozdíl v odměňování žen a mužů v hodnotě 79,3 % v průměru a 84,4 % v mediánu (jedná se o podíl odměny žen a 100 % odměny mužů). Jedná se o údaje za rok 2011. V průměru tak dle údajů ČSÚ muži vydělávají o 20,7 % více a v mediánu o 15,6 % více. V porovnání s rokem 2010 nedošlo v hodnotě gender pay gap k žádnému posunu, na rozdíl od roku 2009, kdy byl rozdíl v odměňování žen a mužů vyšší (v průměru o 4,5 p.b. a v mediánu o 2,5 p.b.)⁷³. Poslední údaj Eurostat týkající se výše gender pay gap v České republice je 21,6 %.

⁶⁹ Blíže k Výběrovému šetření pracovních sil viz <http://notes.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/czam020113.doc>

⁷⁰ Blíže viz ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil – 4. čtvrtletí 2012. 2013. [online] [cit. 2013-03-20] URL: <http://notes.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/czam020113.doc>

⁷¹ Dokument Evropa 2020 je desetiletá strategie EU, jejímž cílem je dosáhnout nového růstu. Blíže viz European Commission, *Evropa 2020*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

⁷² Blíže viz MPSV, *Zpráva o rovnosti žen a mužů v roce 2011 v České republice*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: http://www.mpsv.cz/files/clanky/13196/Zprava_o_rovnosti_zen_a_muzu_2011_v_CR.pdf.

Blíže viz MPSV, *Zpráva o rovnosti žen a mužů v roce 2010 v České republice*. 2011. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/12395/Zprava-za-rok-2010.pdf>.

⁷³ Blíže viz ČSÚ, *Průměrné hrubé měsíční mzdy a mediány mezd*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/F0003691CC/\\$File/1413124434.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/F0003691CC/$File/1413124434.pdf). a ČSÚ, *Práce a mzdy*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: [http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/F0003691F0/\\$File/141312m4_cz.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/F0003691F0/$File/141312m4_cz.pdf).

Ve výpočtu gender pay gap však došlo v roce 2010 ke změně metodiky, kdy výsledky výběrově pokrývají celou zaměstnaneckou populaci v ČR, neboť jsou nově zahrnuti dříve nesledovaní zaměstnanci a zaměstnankyně z podniků s méně než deseti zaměstnanci a zaměstnankyněmi a také zaměstnanci a zaměstnankyně neziskových institucí a podnikatelů-

Oproti přechozímu měření z roku 2010 zde došlo k poklesu z 25,5 %. Došlo tedy ke snížení o 3,9 p.b. Průměrný gender pay gap v celé EU je však nadále nižší, a to 16,2 %. Česká republika se však oproti předchozímu období posunula z druhého nejvyššího rozdílu v odměňování žen a mužů na místo čtvrté za Estonsko, Rakousko a Německo⁷⁴.

V roce 2012 proběh již třetí ročník akce Equal pay day, jež pořádala nezisková organizace Business and Professional Women. Equal pay day je označení pro den rovnosti příjmů žen a mužů, jež se stanovuje tak, že je spočítáno, o kolik dní navíc musí ženy pracovat, aby dosáhly stejného příjmu jako muži. V roce 2012 připadl Equal pay day na 12. dubna⁷⁵.

4.3. Důchody

4.3.1. Výše důchodů žen a mužů

V kapitole 4.2 bylo pojednáno o důležitém fenoménu dopadajícím na ženy na pracovním trhu, kterým je gender pay gap. Ten má samozřejmě také vliv na výši důchodů žen, neboť ty jsou vypočítávány z příjmů osob v průběhu jejich aktivního života na trhu práce. To má další souvislosti například s vyšší mírou ohrožení chudobou žen ve vyšším věku.

V roce 2011 byla průměrná výše starobního důchodu žen 9 578 Kč, zatímco průměrná výše starobního důchodu mužů ve stejném roce činila 11 699 Kč⁷⁶. Ženy se rovněž ve větší míře nacházejí v kategoriích osob s nižšími starobními důchody. V roce 2011 činil podíl žen v kategorii starobních důchodů od 1 do 2 999 Kč 60 %. V kategorii osob s nejvyšším starobním důchodem, tedy 14 000 Kč a více, činil podíl žen pouze 16,5 %. Nejvyšší počet žen v roce 2011 byl v kategorii starobních důchodů ve výši 9 000 až 9 999 Kč a bylo to 254 169 žen. Nejvyšší počet mužů byl v kategorii starobních důchodů ve výši 11 000 až 11 999 Kč, a jednalo se o 180 449 mužů⁷⁷.

4.4. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

OP LZZ je zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky trhu práce, profesního vzdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech⁷⁸. Jednou z prioritních os OP LZZ je také osa s názvem Sociální integrace a rovné příležitosti. Cílem této prioritní osy je pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením, zvyšování kvality a dostupnosti sociálních služeb a zavedení opatření vedoucích ke zvyšování zaměstnatelnosti těchto osob, včetně prosazování rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce⁷⁹.

V roce 2012 byly vyhlášeny celkem dvě výzvy. Výzva č. 88 byla vyhlášena 1. března 2012 s termínem do 30. dubna 2012. Cílem výzvy bylo prosazování cílených opatření pro plnění

fyzických osob. Tato změna znamená zvýšení reprezentativnosti statistických údajů. Výsledky předchozích let nebyly dopočtené na celé hospodářství, zejména nepokrývaly podniky s méně než deseti zaměstnanci a zaměstnankyněmi.

⁷⁴ Blíže viz European Commission, *Gender pay gap – The situation in the EU*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/gender-pay-gap/situation-europe/index_en.htm> a Eurostat, *Gender pay gap statistics*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics>.

⁷⁵ Blíže viz BPW, *Den rovnosti platů*. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.equalpayday.cz/treti-rocnik-equal-pay-day-v-cr-2012/>>.

⁷⁶ Blíže viz ČSÚ, *Průměrná měsíční výše důchodů*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/F000369187/\\$File/141312551.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/F000369187/$File/141312551.pdf)>.

⁷⁷ Blíže viz ČSÚ, *Důchodci v členění dle pohlaví, druhu důchodu a jeho výše k 31.12.2011*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/F0003691AB/\\$File/141312553.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/F0003691AB/$File/141312553.pdf)>.

⁷⁸ Blíže viz MPSV, *OP Lidské zdroje a zaměstnanosti (OP LZZ)*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz>>.

⁷⁹ Blíže viz MPSV, *Oblast podpory 3.4 – Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.esfcr.cz/07-13/oplzz/oblast-podpory-3-4-rovne-prilezitosti-zen-a-muzu-na-trhu>>.

principu rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce a vytváření podmínek pro soulad rodinného a pracovního života a předpokládaná alokovaná částka činila 425 000 000 Kč.⁸⁰

Další byla výzva č. A4 a byla vyhlášena 4. prosince 2012 s termínem do 15. února 2013. Výzva byla zaměřena na vznik a provoz zařízení péče o děti předškolního věku⁸¹. Celková částka alokovaná pro tuto výzvu byla 250 000 000 Kč, přičemž pro podnikatelské subjekty bylo vyčleněno 205 000 000 Kč a pro nepodnikatelské subjekty 45 000 000 Kč. Výsledky výzvy nebyly v době přípravy této zprávy známy⁸².

4.5. Podnikání

V rámci Výběrového šetření pracovních sil je zjišťován mimo jiné také průměrný týdenní počet obvykle odpracovaných hodin podnikatelů a podnikatelek. V případě žen se jedná průměrně o 44,2 hodin týdně a v případě mužů o 48,6 hodin týdně. Tato otázka má úzkou souvislost s možností sladování pracovního, soukromého a rodinného života.

V roce 2012 nadále zůstávalo aktuální otázkou zastoupení žen ve vedení podniků (detailněji je o této otázce pojednáno v kapitole 1.7.1.)⁸³.

5. Sladování pracovního, soukromého a rodinného života

5.1. Aktivita Českého statistického úřadu

5.1.1. Výběrové šetření pracovních sil za rok 2012

Český statistický úřad provádí od prosince 1992 výběrové šetření pracovních sil.⁸⁴ Ve vztahu ke sladování pracovního, soukromého a rodinného života tak mohou být tyto údaje velmi relevantní. Výběrové šetření pracovních dále také zjišťuje zaměstnanost a nezaměstnanost (o tom viz blíže v kapitole 4.1.)⁸⁵.

Důležitým kritériem ve vztahu ke sladování pracovního, soukromého a rodinného života jsou údaje, týkající se odpracovaných hodin v týdnu⁸⁶. Průměrný týdenní počet obvykle odpracovaných hodin je 40,8. Muži obvykle odpracují 42,3 hodin (z toho v rámci plné pracovní doby je to 43,0 hodin a v rámci kratší pracovní doby 21,2 hodin) v týdnu, zatímco ženy 38,8 hodin v týdnu (z toho v rámci plné pracovní doby 40,7 hodin a v rámci kratší pracovní doby 21,3 hodin)⁸⁷.

⁸⁰ Blíže viz MPSV, *Výzva č. 88 pro předkládání grantových projektů v rámci oblasti podpory 3.4 – Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladování pracovního a rodinného života*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.esfcr.cz/vyzva-88>>.

⁸¹ Zajímavostí této výzvy bylo rovněž to, že její financování probíhalo na základě standardní stupnice jednotkových nákladů v rámci oblasti podpory 3.4 – Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladování pracovního a rodinného života. Znamená to, že vyhlášovatel výzvy definuje jednotky a k nim odpovídající jednotkové náklady. Podle toho, kolika jednotek se žadateli či příjemci podpory (a jeho případným partnerům) podaří v souladu se stanovenými podmínkami dosáhnout, je vypočtena výše dotace, na kterou má projekt nárok. Výše podpory není navázána na objem prostředků, které realizátoři projektu na dosažení jednotek skutečně dle účetních záznamů vynaložili. Jednotky v této výzvě byly konkrétně stanoveny na (i) vytvoření místa v zařízení péče o děti, (ii) obsazené místo v zařízení péče o děti a (iii) částečně obsazené místo v zařízení péče o děti.

⁸² Blíže viz MPSV, *Výzva pro předkládání grantových projektů zaměřených na vznik a provoz zařízení péče o děti předškolního věku*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.esfcr.cz/vyzva-a4>>.

⁸³ Blíže viz EUROPEAN COMMISSION, *Women in economic decision-making in the EU: Progress report*. 2011. [online] [cit. 2013-03-20] URL: <http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/women-on-boards_en.pdf>

⁸⁴ Blíže viz ČSÚ, *Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS)*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.czso.cz/vykazy/vykazy.nsf/i/vyberove_setreni_pracovnich_sil>.

⁸⁵ Blíže viz ČSÚ, *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS 3. čtvrtletí 2012*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/3101-12>>.

⁸⁶ Blíže viz ČSÚ, *Obvykle a skutečně odpracované hodiny v týdnu podle krajů*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <[http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/E20040DCCE/\\$File/310112q331.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/E20040DCCE/$File/310112q331.pdf)>.

⁸⁷ Z tohoto údaje lze dovodit, že ženy jsou kromě svého zaměstnání nuceny vykonávat také další činnosti související s péčí o další osoby či domácnost, proto pravděpodobně v rámci plné pracovní doby nemohou trávit tolik hodin prací přesčas. Projevuje se zde jistě také stereotyp muže – živitele, který je nucen finančně zajistit rodinu. Zároveň z údajů vyplývá, že ženy pracují nepatrně více hodin v týdnu v rámci kratší pracovní doby (více o zkrácených úvazcích v kapitole 5.2.1.).

5.1.2. Kulatý stůl: Slad'ování pracovního a rodinného života

Dne 15. listopadu 2012 uspořádal ČSÚ ve spolupráci s think-tankem IDEA při CERGE-EI Kulatý stůl: Slad'ování pracovního a rodinného života. Na Kulatém stole vystoupil Ondřej Nývlt z ČSÚ, který hovořil o slad'ování pracovního a rodinného života dle Výběrového šetření pracovních sil⁸⁸. Dále svou prezentaci přednesla Šárka Šustová z ČSÚ, jež se zaměřila na srovnání příjmů a životních podmínek rodin s dětmi a bez dětí⁸⁹. Na závěr vystoupila Klára Kalíšková z CERGE-EI, která představila svou studii Česky: Nevyužitý potenciál země (blíže k této studii v kapitole 5.5.1.)⁹⁰.

5.2. Flexibilní formy práce

5.2.1. K flexibilním formám práce ve Výběrovém šetření pracovních sil

Dle Výběrového šetření pracovních sil pracuje na kratší pracovní dobu 70,4 % žen z celkového počtu osob pracujících na kratší pracovní dobu. Nejčastěji pracují ženy na zkrácený úvazek ve věkové skupině mezi 30. a 44. rokem, což je shodné s muži. Odvětví, kde je nejvíce osob pracujících na částečný úvazek je velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel a dále oblast práce ve službách a prodeji. Tyto oblasti jsou shodné pro muže i pro ženy⁹¹.

Je však třeba dodat, že v České republice jsou obecně částečné úvazky využívány velmi málo v porovnání s ostatními zeměmi EU. Dle zjištění Eurostat za rok 2011 byl objem osob pracujících na zkrácený úvazek pátý nejnižší (za Slovenskem, Bulharskem, Maďarskem a Řeckem). Na prvním místě s nejvyšším počtem částečných úvazků se nachází Nizozemsko⁹². Nesmíme však zapomínat na to, že částečné úvazky nejsou jedinou variantou flexibilních forem práce. Ze zahraničních zjištění se dovozuje, že vysoká míra částečných úvazků má negativní dopad na rozdíl v odměňování žen a mužů. Je třeba se proto vydat spíše cestou obecné podpory zflexibilnění pracovního trhu, než se pouze zaměřovat na částečné úvazky.

5.2.2. Činnost Výboru pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života

Výše bylo uvedeno, že v roce 2012 byla v rámci Výboru pro sladění pracovního, soukromého a rodinného života byla ustavena pracovní skupina k „vázným provozním důvodům“. Tato skupina se zabývala přípravou dotazníků pro zaměstnavatele, odbory či inspektoráty práce, které mají mapovat situaci v této oblasti a postoj zejména zaměstnavatelů, ale i dalších subjektů k této otázce, případně využívání tohoto institutu v praxi. Blíže k těmto dotazníkům viz kapitola 2.2.3.3.

5.3. Služby péče o děti

5.3.1. Zákon o dětské skupině

MPSV se snaží v rámci své působnosti řešit mj. nedostatečnou kapacitu zařízení péče o děti. Proto v roce 2012 připravilo návrh věcného záměru zákona o dětské skupině. Návrh věcného záměru zákona upravuje nový typ služby hlídání a péče o dítě v dětské skupině, spočívající v pravidelné péči o dítě od šesti měsíců věku do zahájení povinné školní docházky, a to mimo domácnost dítěte, v kolektivu dětí. Služba nezajišťuje vzdělávání dítěte jako v mateřské škole, ale poskytuje výchovnou péči zaměřenou na rozvoj schopností dítěte a jeho kulturních a hygienických návyků přiměřených věku.

Návrh věcného záměru zákona dále obsahuje návrh novely zákona o daních z příjmů, v rámci které bude zavedena daňová uznatelnost nákladů zaměstnavatele vynaložených na zajištění péče

⁸⁸ Blíže viz ČSÚ, *Kulatý stůl: Slad'ování pracovního a rodinného života*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/i/kulaty_stul_sladovani_pracovniho_a_rodinneho_zivota20120522>.

⁸⁹ Blíže viz ibid.

⁹⁰ Blíže viz ibid.

⁹¹ Blíže viz ČSÚ, *Kratší pracovní doba podle věku*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <[http://www.czso.cz/csu/2012ediciplan.nsf/t/E20040DCDC/\\$File/310112q335.pdf](http://www.czso.cz/csu/2012ediciplan.nsf/t/E20040DCDC/$File/310112q335.pdf)>.

⁹² Blíže viz Eurostat, *Persons working part-time or with a second job, 2001-2011 (% of total employment)*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Persons_working_part-time_or_with_a_second_job_2001-2011_\(%25_of_total_employment\).png&filetimestamp=20121030183353](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Persons_working_part-time_or_with_a_second_job_2001-2011_(%25_of_total_employment).png&filetimestamp=20121030183353)>.

o děti svých zaměstnanců. Zároveň bude zavedena sleva na dani z příjmů pro rodiče, kteří jsou zapojeni do pracovního procesu a z tohoto důvodu financují službu péče o své dítě. Návrh věcného záměru zákona byl schválen vládou ČR usnesením ze dne 22. srpna 2012 č. 607 a bylo započato s přípravou paragrafového znění⁹³.

5.3.2. Provoz dětské skupiny na Ministerstvu práce a sociálních věcí a příprava obdobných služeb péče o děti na dalších resortech

Již nyní lze zařízení typu dětské skupiny zřídit v režimu obecných právních předpisů. Také MPSV zřídilo takovéto vlastní zařízení, a to již 1. července 2011. V průběhu roku 2012 do něj docházelo celkem 14 dětí podle úvazku rodiče, tedy buď každodenně, na vybrané dny v týdnu, či jen na několik hodin týdně. Služba je určena k podpoře sladění práce a rodiny zaměstnanců MPSV⁹⁴.

5.3.3. Předškolní vzdělávání

Dle údajů MŠMT bylo ve školním roce 2011/2012 podíl tříletých dětí ve školce vzhledem k celkové populaci takto starých dětí 75,3 %, podíl čtyřletých dětí byl 84,4 %, podíl pětiletých dětí byl 89,1 % a podíl šestiletých dětí byl 20,7 %. Naproti tomu byl podíl dětí mladších než tři roky ve školce pouze 26,8 %⁹⁵. Počet neúspěšně vyřízených žádostí o přijetí do školky byl ve školním roce 2011/2012 celkem 49 186. Dle statistik MŠMT tento počet od školního roku 2005/2006 neustále stoupá, a to z 6 810 až na 58 939 ve školním roce 2012/2013.

Dne 1. dubna 2012 nabyl účinnosti zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), jímž došlo ke zrušení zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu. Zákon o zdravotních službách zakotvil v § 124, že provozování jeslí se ukončí nejpozději do 12 měsíců ode dne nabytí jeho účinnosti, tj. od 1. dubna 2013. Tento termín byl však posunut, a to zákonem č. 66/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů. Došlo k posunu tohoto termínu, a to na 31. prosince 2013. Touto změnou tedy byla oddálena situace, kdy jesle nebudou mít v českém právním řádu žádný legislativní podklad. Vzhledem k jedné ze stěžejních součástí sladování pracovního, soukromého a rodinného života, kterou je dostatečný počet zařízení služeb péče o děti, to nelze považovat za pozitivum.

5.4. Zapojení mužů do péče

Počet mužů pečujících o malé děti je dlouhodobě nižší než počet žen. Dovožujeme to ze statistik, které ukazují, jaký je podíl žen a mužů mezi příjemkyněmi a příjemci rodičovského příspěvku. Dlouhodobě se podíl mužů pohybuje pod 2 % a nejvíce tomu bylo také v roce 2012.

V roce 2012 došlo k založení Pracovní skupiny mužů, jakožto pracovního orgánu Rady. Tato skupina se mimo jiné zabývá také podílem mužů na péči a specificky také otčovstvím. Více o této pracovní skupině viz kapitola 2.2.3.5.

Na aktivní otčovství jsou zaměřeny také dva projekty neziskové organizace Liga otevřených mužů. Jedním z nich je projekt Tátové vítání, který probíhá od začátku prosince 2012. Druhým projektem je Táta na plný úvazek, jež je realizován od listopadu 2012.⁹⁶

5.5. Další aktivity v oblasti sladování pracovního, soukromého a rodinného života

5.5.1. Studie Češky: Nevyužitý potenciál země

V květnu 2012 byla zpracována studie Kláry Kalíškové a Daniela Münicha z think-tanku IDEA při CERGE-EI studie s názvem Češky: Nevyužitý potenciál země. V této studii jsou v úvodu

⁹³ Blíže viz MPSV, *Dětská skupina – nová služba v péči o děti*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.mpsv.cz/cs/12943>>.

⁹⁴ Blíže viz ibid.

⁹⁵ Blíže viz MŠMT, *Statistická ročenka školství – výkonové ukazatele*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.msmt.cz/file/26021>>.

⁹⁶ Blíže viz LOM, *Projekty v programu Táto, máš na to!*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://web.ilom.cz/projekty.html>>.

srovnány trendy v ekonomickém zapojení lidských zdrojů v ČR a je poskytnuto mezinárodní srovnání s Francií, Velkou Británií a USA. Na základě tohoto srovnání odhalujeme méně známé dlouhodobější trendy a indicie skrytých rezerv lidského kapitálu v ČR. Specificky je zaměřena pozornost na situaci českých žen. Míra zaměstnanosti českých žen vykazuje propad v období typickém pro mateřství a rodičovství, které se u srovnávaných zemí nenachází. Propad v míře zaměstnanosti se totiž týká českých žen mezi 27. a 33. rokem života, kde míra zaměstnanosti klesá z 66 % až k 55 %. Pokud by k tomuto poklesu míry zaměstnanosti nedocházelo (ženy mezi 27 a 33 lety by měly stejnou míru zaměstnanosti jako ženy 26leté a 34leté, tedy přibližně 66 %) a pokud by všechny „dodatečně“ pracující ženy pracovaly ročně tolik hodin jako jiné pracující ženy v dané věkové kategorii, zvýšil by se počet odpracovaných hodin ročně v ČR o více než 61 milionů. To odpovídá asi 7,63 milionům (osmihodinových) pracovních dnů. Za těchto předpokladů představuje ušlý příjem státního rozpočtu v objemu 1.6 mld. Kč na dani z příjmu a 3.6 mld. Kč na pojistném na sociálním a zdravotní pojištění⁹⁷. Studie dále dovozuje, že v dlouhodobějším horizontu také může lepší sladování pracovního, soukromého a rodinného života zvýšit ochotu žen mít děti a také snížit velmi vysoké mzdové rozdíly mezi muži a ženami⁹⁸.

6. Výchova, vzdělávání, věda a rovné příležitosti žen a mužů

6.1. Horizontální a vertikální segregace školství dle pohlaví

Jednotlivé úrovně českého vzdělávacího systému v roce 2012, stejně jako v letech předešlých, vykazovaly vysokou míru vertikální a horizontální genderové segregace.

Nejvýraznější genderová segregace se projevuje v rámci předškolního vzdělávání. Naprostou většinu učitelek a učitelů v mateřských školách tvoří ženy (ženy tvořily ve školním roce 2011/2012 99,65 % ze všech učitelek a učitelů mateřských škol). Počet mužů-učitelů v mateřských školách ve školním roce 2011/2012 v přepočtu na plné úvazky tvořil pouze 92, přičemž počet žen-učitelek v mateřských školách byl ve stejném školním roce 26 780⁹⁹.

Tabulka č. 9: Zastoupení mužů v pedagogickém personálu mateřských škol

Školní rok	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012
Zastoupení mužů	0,08%	0,11%	0,12%	0,15%	0,17%	0,26%	0,35%

Zdroj: MŠMT

Rovněž většinu pedagogických pracovníků a pracovnic v rámci základního školství tvoří ženy – ve školním roce 2010/2011 tvořily ženy 84,1 % ze všech učitelů a učitelek na základních školách. Na středních školách je rozdíl v zastoupení žen a mužů mezi pedagogickými pracovníky a pracovnicemi nižší – ve školním roce 2010/2011 tvořily ženy přibližně 58,9 % ze všech těchto pracovníků a pracovnic.

Tabulka č. 10: Zastoupení mužů v pedagogickém personálu základních a středních škol

Školní rok	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012
Zastoupení mužů - základní školy	16,54%	16,59%	16,41%	16,10%	16,12%	15,89%	15,70%
Zastoupení mužů - střední školy	42,07%	41,64%	41,57%	41,51%	41,40%	41,07%	40,86%

Zdroj: MŠMT

Důvodem vysoké míry genderové segregace českého školství je zejména nízký zájem chlapců o studium pedagogických oborů. V roce 2011 bylo mezi absolventy a absolventkami vysokých

⁹⁷ Blíže viz ibid., s. 10-11

⁹⁸ Blíže viz ibid., s. 1.

⁹⁹ Blíže viz např. Peeters, J., *Including Men in Early Childhood Education: Insights from the European Experience*. 2007. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://stop4-7.be/files/janpeeters10.pdf>>.

škůl v oboru pedagogiky, učitelství a sociální péče celkem 2 332 mužů, což odpovídá 17,52% zastoupení.

Tabulka č. 11: Podíl mužů mezi studenty a studentkami a absolventy a absolventkami vysokých škol v oboru pedagogika, učitelství a soc. péče

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Podíl mužů - absolventů	23,87%	24,30%	22,43%	20,50%	20,40%	17,52%
Podíl mužů - studujících	23,31%	22,27%	21,22%	20,67%	20,08%	19,86%

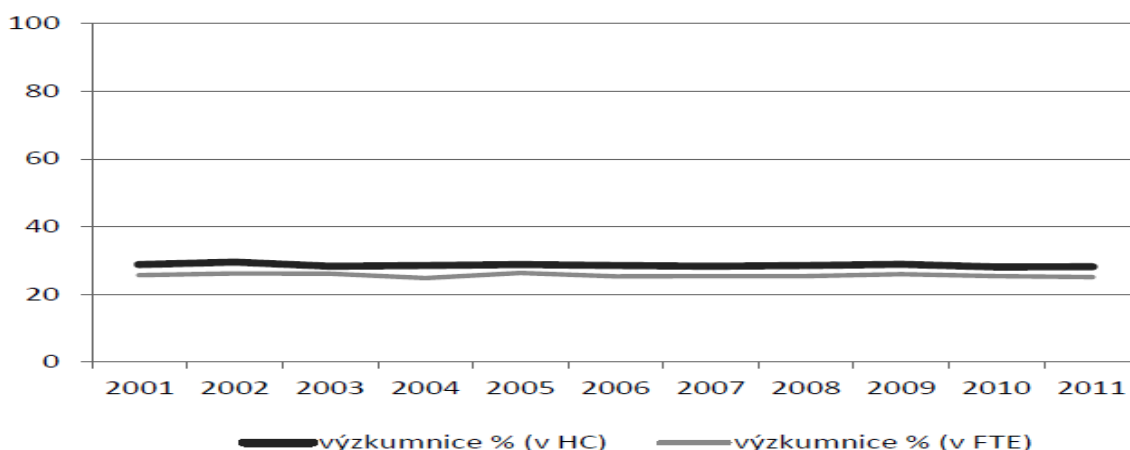
Zdroj: MŠMT

V technologických vědách tvoří naprostou většinu osob studujících muži (71,0 %), zatímco ženy studují převážně obory jako zdravotnictví a lékařské a farmaceutické vědy (72,5 %) a pedagogické obory (74,7 %).¹⁰⁰.

6.2. Rovnost žen a mužů ve vědě a vysokém školství

V České republice trvale roste zastoupení žen na všech úrovních studia. V roce 2011 tvořily ženy 60,2 % z celkového počtu studujících magisterských studijních programů a 40,6 % z celkového počtu studujících doktorského studijního programu. Vysoký a stále rostoucí podíl vzdělaných žen se však během posledního desetiletí nijak nepromítl do zastoupení žen ve výzkumu.

Graf č. 12: Zastoupení žen mezi výzkumníky ve fyzických počtech (tj. HC) a ve formě přepočtené na celé úvazky (tj. FTE) (2001 – 2011)

Alarmující je především vývoj v technických vědách, tedy v oblasti, kam plynou nejvyšší finanční prostředky na výzkum a vývoj a kde také pracuje nejvíce výzkumníků v ČR. Zatímco podíl studentek magisterského studijního programu v technických vědách stoupl od roku 2001 do roku 2011 o 10,7 p. b. (na 31,8 %) a podíl žen v doktorských studijních programech narostl o 4,1 p. b. (na 25,7 %), zastoupení žen mezi výzkumníky v této oblasti naopak od roku 2001 kleslo o 3,7 p. b. (na 13,1 %), což je nejnižší hodnota ze všech vědních oblastí. Až na nárůst podílu žen v lékařských vědách, kde je zastoupení žen mezi výzkumníky nejvyšší a dosahuje 50,2 %, vývoj zastoupení žen v ostatních oborech buďto stagnuje, nebo klesá. Nejnižší zastoupení výzkumnice je

¹⁰⁰ Blíže viz. MŠMT, *České školství v mezinárodním srovnání: Stručné seznámení s vybranými ukazateli publikace OECD Education at a Glance 2012*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <www.msmt.cz/file/24198_1_1>.

Tato publikace také mimo jiné konstatuje, že genderové rozdíly ve výsledcích žáků a žákyň stejně jako tradiční genderové vnímání některých oborů vyvolávají potřebu vzdělávacích politik zaměřit se podporu genderové rovnosti v oborech jako přírodní vědy, strojírenství či stavebnictví (které jsou tradičně vnímány jako tzv. mužské obory) a zdravotnictví, sociální péče a učitelství (které jsou vnímány jako tzv. ženské obory).

v podnikatelském sektoru (15,2 %), ve vládním sektoru působí 38,1 % výzkumníků, ve vysokoškolském sektoru 34,7 %.¹⁰¹

Podíl žen mezi profesory a docenty mírně narůstá. Mezi profesory v roce 2011 působilo 14,2 % žen (tj. nárůst o 5,5 p. b. od roku 2001) a mezi docenty 24,2 % žen (nárůst o 3 p. b.). Narůst však není nijak závratný, při stejném průměrném tempu růstu by ČR přibližně 50% zastoupení žen mezi profesory dosáhla v roce 2070 a mezi docenty až v roce 2088. Dalším příkladem může být výrazná podprezentovanost žen ve vedení státních a veřejných vysokých škol – na pozici rektorů a rektorek bylo zastoupení žen jen 4,2 %, na pozici členů a členek vědecké rady 14,2 % a na úrovni akademických senátů 26,3 %.¹⁰²

Na rozhodování o chodu a směřování nejvýznamnějších vědeckých institucí se ženy podílí jen v relativně nízké míře. Celkové zastoupení žen na vedoucí pozici výzkumných institucí a státních/vládních orgánů (tj. ředitelek, předsedkyň) je 11,1 %. V širším vedení těchto institucí (rady, sněmy, komory, komise) činí zastoupení žen 17,9 % a v poradních a pracovních orgánech 23,3 %. Žádnou ženu ve svém vedení nemá Grantová agentura České republiky, jen jedna žena byla k 31. 1. 2012 mezi rektory veřejných a státních vysokých škol. Vůbec nejnižší zastoupení žen má Rada pro výzkum, vývoj a inovace (9,1 %) a Grantová agentura České republiky (9,6 %). Nejvyšší zastoupení mají ženy v Radě vysokých škol (30,1 %), Technologické agentuře ČR (24,7 %) a ve vedení veřejných a státních vysokých škol (19,4 %).¹⁰³

V roce 2012 pokračovala činnost projektu Sociologického ústavu Akademie věd podpořeného MŠMT s názvem „Národní kontaktní centrum - ženy a věda“ (dále jen „NKC-ŽV“). NKC-ŽV usiluje o podporu rovnosti žen a mužů v rámci české vědy a o zviditelnění žen-vědkyň. Za tímto účelem NKC-ŽV každoročně vyhlašuje cenu Milady Paulové pro úspěšné vědkyně. V roce 2012 tuto cenu získala prof. Zdeňka Hledíková za celoživotní přínos v historických vědách¹⁰⁴. V roce 2012 proběhl také mentoringový program s cílem přilákat dívky ke studiu na vysoké škole v oblasti přírodních a technických věd, byla vydána kniha rozhovorů o akademické mobilitě a veřejnému ochránci práv byl podán návrh na přezkoumání diskriminace vědkyň matek ze strany Grantové agentury ČR.

7. Důstojnost a integrita žen

7.1. Genderově podmíněné násilí

Tato kapitola byla dříve označována názvem „Násilí založené na pohlaví“, její obsah však lépe vystihuje spojení „genderově podmíněné násilí“, jež nyní převládá i ve světovém kontextu nahlížení na tuto problematiku (anglicky je užíván výraz gender based violence).

7.1.1. Domácí násilí

7.1.1.1. Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011-2014

Usnesením vlády ČR ze dne 13. dubna 2011 č. 262 byl schválen Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014

Souhrnná zpráva o plnění úkolů akčního plánu za rok 2011 byla zpracována MV ve spolupráci s MPSV. Souhrnná zpráva byla projednána a schválena Výborem DN, který ke zprávě zároveň přijal stanovisko a doporučení. Souhrnná zpráva byla projednána a schválena Radou na jejím

¹⁰¹ Tenglerová, H. Postavení žen v české vědě. Monitorovací zpráva za rok 2011 online] [cit. 2013-23-04]

URL: <http://www.zenyaveda.cz/files/postaveni-zen-v-ceske-vede-2011-zlom-final-www.pdf>.

¹⁰² Blíže viz. NKC-Ženy a věda, *Postavení žen v české vědě: Monitorovací zpráva za rok 2011*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.zenyaveda.cz/files/postaveni-zen-v-ceske-vede-2011-zlom-final-www.pdf>.

¹⁰³ Tenglerová, H. Postavení žen v české vědě. Monitorovací zpráva za rok 2011 online] [cit. 2013-23-04] URL: <http://www.zenyaveda.cz/files/postaveni-zen-v-ceske-vede-2011-zlom-final-www.pdf>.

¹⁰⁴ Blíže viz. NKC-Ženy a věda, *Rozhovor s laureátkou Ceny Milady Paulové za celoživotní přínos v historických vědách prof. Zdeňkou Hledíkovou*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: www.zenyaveda.cz/prectete-si/rozhovory/prof-phdr-zdenka-hledikova-csc.

zasedání dne 29. května 2012. Souhrnná zpráva prošla řádným připomínkovým řízením ve dnech 5. – 19. listopadu 2012 a vládě ČR byla předložena bez rozporů. Souhrnná zpráva o plnění úkolů akčního plánu za rok 2012 bude vládě ČR předložena do 31. prosince 2013.

7.1.1.2. Statistické údaje

V oblasti statistických údajů o problému domácího násilí přispěla v roce 2012 největším dílem studie Ekonomické dopady domácího násilí¹⁰⁵, kterou vydalo konzultační středisko pro ženské projekty proFem¹⁰⁶. V únoru 2012 byl pro potřeby studie uskutečněn reprezentativní průzkum na vzorku 3000 žen v ČR ve věku 18-65 let. Z průzkumu vyplynulo, že 40 % žen zažilo někdy v životě domácí násilí, přičemž ročně je domácím násilím zasaženo 400 000 žen (11 % respondentek v průběhu posledního roku). Celková částka ekonomických dopadů domácího násilí v České republice byla odhadnuta na 1 328,2 milionu Kč (v analýze jsou zahrnuty náklady policie, státních zastupitelství, soudů, přestupkových řízení, dotace na poskytování sociálních služeb, zdravotnictví, náklady na vyplacené podpory v nezaměstnanosti a nemocenská)¹⁰⁷.

V tabulce níže je dále uvedeno, jaké byly počty vykázaných osob v letech 2007 – 2012¹⁰⁸.

Tabulka č. 13: Počty vykázaných osob

Počet vykázaných osob	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Rok	862	679	778	1058	1430	1407

Zdroj: Bílý kruh bezpečí, Přehled o vykázání v ČR za rok 2012

V České republice bylo v období od 1. ledna do 31. prosince 2012 dle evidence intervenčních center evidováno 1 407 případů vykázání násilné osoby ze společného obydlí na základě rozhodnutí Policie ČR (dle zákona č. 135/2006 Sb.). Ve srovnání s uplynulým rokem 2011 je to o 23 případy vykázání méně. Z toho ve 192 případech se jednalo o vykázání opakované.

K největšímu nárůstu vykázání oproti roku 2011 došlo v Jihomoravském a Libereckém kraji (o 32 a 22 případů), naopak pokles byl zaznamenán v Moravskoslezském, Karlovarském a Zlínském kraji (o 38, 26 a 24 případů)¹⁰⁹.

Tabulka č. 14: Počty vykázaných osob v jednotlivých krajích

Kraj	Počet vykázaných	Počet vykázaných na 1 mil. obyvatel
Jihočeský	64	100
Jihomoravský	150	130
Karlovarský	111	361
Královehradecký	52	94
Liberecký	104	237
Moravskoslezský	97	78
Olomoucký	100	156
Pardubický	104	201
Plzeňský	30	52
Hlavní město Praha	138	110
Středočeský	106	84
Ústecký	204	244

¹⁰⁵ KUNC, K., Ekonomické dopady domácího násilí. proFem. 2012. 978-80-904564-1-9

¹⁰⁶ Blíže viz www.profem.cz.

¹⁰⁷ Sylvia Walby. The Cost of Domestic Violence. [online] [cit. 2013-03-15] URL: <http://www.lancs.ac.uk/fass/sociology/papers/walby-costdomesticviolence.pdf>.

¹⁰⁸ Blíže viz BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ, Domácí násilí – Přehled o vykázání v ČR za rok 2012. [online] [cit. 2013-03-15] URL: <http://www.domacinasili.cz/files/index.php?id=32>.

¹⁰⁹ Blíže viz BÍLÝ KRUH BEZPEČÍ, Domácí násilí – Přehled o vykázání v ČR za rok 2012. [online] [cit. 2013-15-03] URL: <http://www.domacinasili.cz/statistiky/>.

Vysočina	43	84
Zlínský	102	173

Zdroj: Bílý kruh bezpečí, Přehled o vykazání v ČR za rok 2012

Dle informací Asociace pracovníků intervenčních center (APIC) v rámci celkového počtu vykazání bylo označeno Policií ČR 2051 osob za ohrožené, z toho 164 mužů, 1 467 žen a 420 nezletilých dětí. Nejčastěji se jednalo o násilí v manželských soužitích (566) a soužitích družských (446). Nejohroženější věkovou kategorií osob ohrožených byla kategorie 27 až 40 let (610). Domácím násilím bylo ohroženo v případech vykazání celkem 816 rodin za účasti 1 515 nezletilých dětí. Celkem bylo v souvislosti s vykazáním v roce 2012 tedy ohroženo 2 992 osob¹¹⁰.

Další oblastí, ve které je možné sledovat statistické ukazatele vztahující se k domácímu násilí je počet trestných činů týrání osoby žijící ve společném obydlí¹¹¹.

Tabulka č. 15: Počty trestných činů týrání osoby žijící ve společném obydlí

Trestný čin týrání osoby žijící ve spol. obydlí ¹¹²	2008	2009	2010	2011	2012
zjištěno skutků	522	507	568	661	603
objasněno skutků	425	410	477	534	556
stíháno osob	400	384	436	485	463
- z toho ženy	18	16	18	11	13

Zdroj: Policie ČR

Podobně jako v případě vykazání, byl i v případech výskytu trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí v roce 2012 zaznamenán mírný pokles jeho výskytu. Dle údajů Policie ČR bylo v roce 2012 celkem zjištěno 603 případů týrání osoby žijící ve společném obydlí. V souvislosti s tímto trestným činem bylo v roce 2012 stíháno celkem 463 osob, z toho 13 žen.

Dle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo v roce 2011 pravomocně za trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí (dle § 215a trestního zákona č. 140/1961 Sb. a § 199 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku) odsouzeno celkem 283 osob (z toho 9 žen). Z toho nepodmíněný trest odnětí svobody byl udělen 75 osobám, podmíněný trest odnětí svobody byl udělen celkem 205 osobám. Následuje tabulka s údaji o počtu osob odsouzených za trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí:

Tabulka č. 16: Počty osob odsouzených za trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí

Počet pravomocně odsouzených osob za trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí ¹¹³	2008	2009	2010	2011	2012
Počet odsouzených osob	281	247	271	283	
- z toho žen	5	8	9	9	
Trest odnětí svobody nepodmíněný	72	56	68	75	

¹¹⁰ Blíže viz ASOCIACE PRACOVNÍKŮ INTERVENČNÍCH CENTER, *Statistické údaje intervenčních center v ČR za rok 2011*. [online] [cit. 2013-03-15] URL: <<http://domaci-nasili.cz/Download/Koment%C3%A1%C5%99%20APIC%202012.pdf>>.

¹¹¹ Blíže viz rozhodnutí NS 3 Tdo 963/2011-32. Podle ustálené judikatury se trestným činem týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník) rozumí zlé nakládání s osobou blízkou nebo jinou osobou žijící s pachatelem ve společném obydlí, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí. Nevyžaduje se, aby u týrané osoby vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které týraná osoba pro jeho krutost, bezohlednost nebo bolestivost pociťuje jako těžké příkoří¹¹¹. Dle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. srpna 2011 se týráním mohou rozumět i verbální útoky, které spočívají v hrubých a velmi vulgárních nadávkách a urážkách poškozené osoby vyznačující se bezcitností a surovostí.

¹¹² Blíže viz POLICIE ČR, *Statistiky*. [online] [cit. 2013-03-15] URL: <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx>>.

¹¹³ Blíže viz POLICIE ČR, *Statistiky*. [online] [cit. 2013-03-15] URL: <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-za-rok-2012.aspx>>.

Trest odnětí svobody podmíněný	200	171	201	205	
--------------------------------	-----	-----	-----	-----	--

Zdroj: Justice: Info Data

Počet pravomocně odsouzených osob za trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí byl v roce 2011 nejvyšší od roku 2008. Přibližně čtvrtina z odsouzených osob je odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, přičemž tento poměr se v letech 2008 – 2011 výrazněji neměnil. Údaje za období roku 2012 nebyl v době přípravy této zprávy známy.

7.1.1.3. Činnost Ministerstva vnitra v souvislosti s prevencí domácího násilí

MV se podílí na vzdělávání policistů i pracovníků justice v problematice domácího násilí, zejména formou osvětových a informačních aktivit. MV dlouhodobě podporuje budování speciálních výslechových místností pro dětské oběti a svědky závažné trestné činnosti především mravnostního charakteru. MV pořádalo ve dnech 7. -9. listopadu 2012 v zařízení MV Solenice mezinárodní odborný seminář k problematice domácího násilí a nebezpečného pronásledování. MV vede rovněž agendu spojenou s komunitárním programem EU DAPHNE. Jedná se obecně o program zaměřený na prevenci všech forem násilí a podporu obětí a rizikových skupin (dětí, mládeže a žen).

V dotačním titulu „Prevence domácího násilí s důrazem na práci s násilnou osobou“ bylo v roce 2012 podpořeno 7 projektů nestátních neziskových organizací v celkové výši 1.614.000,- Kč. Výstupy z projektů budou zveřejněny na webu MV. V roce 2012 pokračovala činnost Meziresortní monitorovací skupiny¹¹⁴, jejímiž členy MMS jsou zástupci a zástupkyně MPSV, MŠMT, MZD, MSP, MV a Policie ČR a zástupci nevládního sektoru (Bílý kruh bezpečí a Koordona). V roce 2012 pokračovala policie v budování a podpoře systému psychologické pomoci obětem, jehož základním kamenem jsou skupiny krizové intervence zřízené na úrovni krajských ředitelství policie.

ŘSP se dále podílelo spolu s SKPV a OMV PP ČR na tvorbě příručky nejlepší policejní praxe k překonávání popírání v případech domácího násilí, která byla schválena Radou EU v listopadu 2012. Zástupci

7.1.1.4. Činnost Ministerstva zdravotnictví v souvislosti s prevencí domácího násilí

MZD se v oblasti prevence domácího násilí zaměřilo zejména na podporu prevence násilí na dětech, v rámci kterého je řešena také problematika dětí a domácího násilí. Po celý rok pokračovala v činnosti Pracovní skupina Ministerstva zdravotnictví pro prevenci násilí na dětech. Ministerstvo zdravotnictví se rovněž podílí na plnění příslušných úkolů vyplývajících z Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014 mimo jiné se zaměřením na edukaci odborníků v oblasti prevence úrazů a násilí – včetně oblasti domácího násilí (vypracování manuálu specializačního „Advanced“ vzdělávacího modulu dle WHO TEACH VIP a následné ověření tohoto modulu v praxi).

7.1.1.5. Činnost Ministerstva práce a sociálních věcí v souvislosti s prevencí domácího násilí

MPSV v rámci dotačního řízení v roce 2012 nadále podporovalo intervenční centra a další poskytovatele sociálních služeb, kteří jako svou cílovou skupinu uvádějí oběti domácího násilí. V roce 2012 poskytlo MPSV v rámci dotací ze státního rozpočtu na zajištění poskytování sociální služby azylové domy s utajenou adresou částku ve výši 5 753 000,- Kč a službám intervenční centra částku ve výši 7 801 000,- Kč.

V roce 2012 byla udělena akreditace institucím a programům, které se zaměřují na domácí násilí. Jedná se o akreditaci pro ROSA – centrum pro týrané a osamělé ženy (Úvod do problematiky Domácího násilí, Specifika práce s obětí domácího násilí, Metody vyhodnocování zvláště závažných případů domácího násilí a management rizik, Interdisciplinární přístup k prevenci domácího

¹¹⁴ Zřízena při MV na základě usnesení vlády č. 794 ze dne 25. srpna 2004

násilí, Děti, svědci domácího násilí (jak zmírnit důsledky traumatu) a pro Komuniké, o.p.s. (Úloha pomáhajícího pracovníka při řešení případů dětí, které zažily domácí násilí).

7.1.1.6. Činnost Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v souvislosti s prevencí domácího násilí

V oblasti prevence domácího násilí bylo pro MŠMT v roce 2011 klíčovou aktivitou v souvislosti s plněním NAP DN vzdělávání pedagogických pracovníků a pracovníc v oblasti domácího násilí. Tento cíl byl plněn zejména následujícími vzdělávacími akcemi, kterých se celkem zúčastnilo 172 pedagogických pracovníků a pracovníc:

- vzdělávací program Krizová intervence aneb Jak neztratit půdu pod nohama
- seminář Problematika psychického a fyzického týrání dětí
- seminář Podpora multidisciplinární spolupráce v problematice ochrany dítěte na místní úrovni, ale i v celorepublikovém a mezinárodním kontextu.

Dne 15. listopadu 2012 uspořádalo MŠMT ve spolupráci s MPSV vzdělávací konferenci pro posluchače z řad pedagogů mateřských, základních a středních škol, školních metodiků prevence ze všech krajů České republiky a pracovníků krajských úřadů, odborů školství. Dne 29. listopadu 2012 se v Jihlavě konala celodenní konference na podporu informovanosti o problematice domácího násilí. Pořadatelem konference byl Národní institut dalšího vzdělávání na základě požadavku MŠMT. Na rok 2012 bylo také vyhlášeno dotační řízení v rámci Programů na podporu aktivit v oblasti prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti MŠMT. Resort vyčlenil ze svého rozpočtu na tento program cca 20 000 000 Kč.

7.1.1.7. Činnost Ministerstva spravedlnosti v souvislosti s prevencí domácího násilí

Ministerstvo spravedlnosti schválilo Střednědobý plán výzkumné činnosti IKSP na období 2012-2015, v rámci kterého bude IKSP provádět výzkum se zaměřením na zjišťování a základní charakteristiku nových forem násilné trestné činnosti, jehož jednou částí bude výzkum zaměřený do oblasti domácího násilí.

Justiční akademie v průběhu roku 2012 pokračovala ve své přednáškové činnosti na téma domácí násilí. Mezi nejzajímavější témata seminářů patřilo „Domácí násilí - problematika dokazování a rozhodování v přípravném řízení“, „Ústavní limity trestního práva procesního“ a „Mravnostní kriminalita – trestná činnost na mládeži“.

7.1.2. Obchodování s lidmi

V roce 2012 Česká republika nadále zůstávala zdrojovou, tranzitní i cílovou zemí pro obchod s lidmi, zejména za účelem nucené prostituce a pracovního vykořisťování¹¹⁵. Dle zprávy *Trafficking in Person Report* za rok 2012 jsou sexuálnímu vykořisťování v České republice vystaveny zejména ženy z České republiky, Slovenské republiky, Ukrajiny, Ruska, Nigérie a Brazílie¹¹⁶. Česká republika je tranzitní zemí pro obchod s lidmi směřujícími zejména do Německa a Velké Británie¹¹⁷. Případy českých obětí obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování byly zaznamenány ve Velké Británii, Německu, Švédsku a Nizozemí¹¹⁸. Hlavním zdrojem obchodování s lidmi jsou v ČR nadále pracovní agentury.

Celkem bylo v roce 2012 objasněno 18 trestných činů obchodování s lidmi, z nichž 4 byly objasněny dodatečně. Z 24 zjištěných trestných činů obchodování s lidmi v roce 2012 jich tedy bylo v témže roce objasněno 14. Počet zjištěných i objasněných trestných činů obchodování s lidmi se tedy v roce 2012 oproti roku 2011 zvýšil.

¹¹⁵ Blíže viz DEPARTMENT OF STATE, USA, *Trafficking in Persons Report*, 12th Edition. 2012. s. 138 [online] [cit. 2013-03-21] URL: < <http://www.state.gov/documents/organization/192594.pdf>>.

¹¹⁶ Blíže viz ibid.

¹¹⁷ Blíže viz ibid.

¹¹⁸ Blíže viz ibid.

Tabulka č. 17: Počty zjištěných/objasněných trestných činů obchodování s lidmi

Počty Policií ČR zjištěných a objasněných trestných činů obchodování s lidmi											
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Zjištěno	15	10	13	16	16	11	29	10	24	19	24
Objasněno	10	9	12	11	13	11	11	5	13	11	18
Vyšetřované a stíhané osoby	12	19	30	18	11	20	22	32	35	29	22

Zdroj: Policie ČR

Dne 18. dubna 2012 vláda ČR schválila Národní strategii boje proti obchodování s lidmi v České republice na období 2012–2015¹¹⁹. Navržená opatření jsou v souladu s úkoly stanovenými Koncepcí boje proti organizovanému zločinu na období let 2011 – 2014, Strategií vlády v boji proti korupci na období let 2011 a 2012 a Směrnicí Evropského parlamentu a Rady o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a ochraně obětí, kterým se zrušuje rámcové rozhodnutí 2002/629/SVV (EU/36/2011)¹²⁰.

V rámci rozvoje systému prevence kriminality na republikové úrovni realizovalo v roce 2012 MV projekt s názvem Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. Program je určen pro cizince vykořisťované na území ČR a pro občany ČR vykořisťované v zahraničí anebo také na území ČR. V rámci MV byla také vytvořena Mezirezortní koordináční skupina pro oblast boje proti obchodování s lidmi, která byla zřízena na základě usnesení vlády ČR ze dne 20. srpna 2008 č. 1006. MV každoročně vydává Zprávu o stavu obchodování s lidmi v České republice za uplynulý rok¹²¹. Prioritami MV v oblasti obchodování s lidmi na rok 2011 byly dle této zprávy následující: i) důsledné potírání trestných činů obchodování s lidmi, ii) identifikace obětí a profesionalizace expertů, iii) zhodnocení stávajícího systému sběru dat, iv) mapování prostituční scény zejména ve vztahu ke zranitelným skupinám a v) evaluace fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV¹²².

Ve dnech 18 - 21. června 2012 se uskutečnil v Praze mezinárodní seminář „Boj proti obchodu s lidmi za účelem pracovního vykořisťování – inspekce pracovišť, identifikace obětí, vyšetřování případů“ pořádaný MV a Mezinárodním centrem pro rozvoj migrační politiky za podpory nizozemského ministerstva zahraničních věcí¹²³.

The Trafficking in Persons (Obchodování s lidmi) je zpráva, jež každoročně vydává vláda USA, která je významným diplomatickým nástrojem zapojení ostatních vlád do boje proti obchodování s lidmi. Za rok 2012 zpráva Trafficking in Person Report mimo jiné konstatuje, že vláda ČR vyvíjí snahy v plnění minimálních standardů pro odstranění obchodování s lidmi, přestože je

¹¹⁹ Blíže viz MV, Vláda schválila Národní strategii boje proti obchodování s lidmi. [online] [cit. 2013-14-03] URL: <<http://www.mvcr.cz/clanek/vlada-schvalila-narodni-strategii-boje-proti-obchodovani-s-lidmi.aspx>>.

Opatření boje proti obchodování s lidmi se zde zaměřují především na rizikové skupiny pravděpodobných obětí obchodování s lidmi, vzdělávání profesních skupin, které mohou přijít do kontaktu s pravděpodobnou obětí tohoto trestného činu, participaci České republiky v mezinárodních úmluvách relevantních pro boj proti obchodování s lidmi, minimalizaci rizika zneužívání cizinců a občanů ČR při výkonu práce v rámci procesu realizace veřejných zakázek, vyhodnocení právních nástrojů potírání této trestné činnosti, evaluaci fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi včetně zúčastněných subjektů či analýzu možnosti zabezpečení pomoci občanům ze zemí EU, kteří se na území ČR ocitli v tíživé životní situaci v souvislosti s výkonem práce.

¹²⁰ Blíže viz ibid.

¹²¹ Blíže viz MV, Zpráva o stavu obchodování s lidmi v České republice za rok 2010. [online] [cit. 2013-03-21] URL: <<http://www.mvcr.cz/soubor/zprava-o-obchodovani-s-lidmi-2010.aspx>>.

¹²² Blíže viz ibid.

¹²³ Blíže viz MV, „Společným úsilím proti obchodování s lidmi“. [online] [cit. 2013-03-15] URL: <<http://www.mvcr.cz/clanek/spolecnym-usilim-proti-obchodovani-s-lidmi.aspx>>.

neplní v plné míře¹²⁴. Zpráva kladně hodnotí zejména přijetí nových zákonů a předpisů v oblasti obchodování s lidmi¹²⁵, vládní regulaci fungování pracovních agentur a zavedením trestní odpovědnosti právnických osob, navýšení finančních prostředků poskytovaných nestátním neziskovým organizacím poskytujícím sociální služby obětem obchodování s lidmi. Záporně zpráva hodnotí to, že tresty za podrobování nuceným pracím nejsou v České republice vysoké jako tresty za sexuální vykořisťování, dále to, že česká vláda snížila financování pro oběti, a také, že v roce 2012 neproběhla žádná širší osvětová kampaň¹²⁶.

Ministerstvo vnitra každoročně vypisuje dotační programy pro nestátní neziskové organizace působící v oblasti prevence obchodování s lidmi. Pro rok 2010 bylo vyčleněno 3 832 480,- Kč pro dotační titul „Prevence v oblasti obchodování s lidmi a pomoc obětem obchodování s lidmi“¹²⁷.

7.1.3. Znásilnění

V roce 2012 bylo Policií ČR zjištěno celkem 669 případů trestného činu znásilnění, což oproti předchozímu roku představuje mírný pokles. Objasněno bylo Policií ČR v roce 2012 celkem 539 případů znásilnění. Naprostou většinu obětí zjištěných trestných činů znásilnění tvoří ženy (v roce 2012 ženy tvořily 98,8 % obětí znásilnění) a pachatelé znásilnění jsou zpravidla muži (z celkového počtu 404 osob stíhaných nebo vyšetřovaných v souvislosti s trestným činem znásilnění bylo stíháno nebo vyšetřováno pět žen).

Tabulka č. 18: Počty zjištěných/objasněných trestných činů znásilnění

Počty Policií ČR zjištěných a objasněných trestných činů znásilnění					
Rok	2008	2009	2010	2011	2012
Zjištěno	529	480	586	675	669
Objasněno	361	343	437	468	539
Vyšetřované a stíhané osoby	345	315	377	405	404

Zdroj: Policie ČR

Přetrvávajícím problémem zůstává vysoká latence trestného činu znásilnění, kdy velké množství žen a mužů znásilnění nehlásí. Dle odhadů Čechové a Jandové z roku 2010 je v České republice nahlášeno přibližně pouze 3 – 8 % případů znásilnění (což by znamenalo, že případů znásilnění se v České republice vyskytuje mezi 8 a 20 tisíci ročně)¹²⁸. Dalším problémem je poměrně vysoká míra „úmrtnosti“ případů nahlášených znásilnění, tedy věc je odložena nebo trestní stíhání zastaveno.

7.1.4. Nebezpečné pronásledování (stalking)

Jednou z forem násilí, které je ve vyšší míře pácháno na ženách a jehož pachatelé jsou převážně muži, je nebezpečné pronásledování (stalking)¹²⁹.

¹²⁴ Blíže viz DEPARTMENT OF STATE, USA, *Trafficking in Persons Report, 12th Edition*. 2012. s. 138 [online] [cit. 2013-03-21] URL: < <http://www.state.gov/documents/organization/192594.pdf>>.

¹²⁵ Blíže viz MV, Vláda schválila Národní strategii boje proti obchodování s lidmi. [online] [cit. 2013-14-03] URL: < <http://www.mvcr.cz/clanek/vlada-schvalila-narodni-strategii-boje-proti-obchodovani-s-lidmi.aspx>>.

¹²⁶ Blíže viz DEPARTMENT OF STATE, USA, *Trafficking in Persons Report, 12th Edition*. 2012. s. 138 [online] [cit. 2013-03-21] URL: < <http://www.state.gov/documents/organization/192594.pdf>>.

¹²⁷ Dotace byla poskytnuta šesti projektům nestátních neziskových organizací La Strada o.p.s., Arcidiecézní Charita Praha – Projekt Magdala, Organizace pro pomoc uprchlíkům o.s., Diakonie ČCE a Rozkoš bez rizika.

¹²⁸ Blíže viz ČECHOVÁ, J., JANDOVÁ, H. et al.: *Stop znásilnění. Analýza pomoci obětem znásilnění v České republice*. Persefona, o.s., Brno 2010.

¹²⁹ Trestný čin nebezpečného pronásledování byl do českého právního řádu zahrnut jako součást nového trestního zákona účinného od ledna roku 2010. Dle současné dikce trestního zákona se jedná o dlouhodobé pronásledování tím, že je druhé

V roce 2012 bylo Policií ČR zjištěno celkem 485 případů nebezpečného pronásledování a v souvislosti s tímto trestným činem bylo stíháno nebo vyšetřováno celkem 321 osob (z toho 38 žen)¹³⁰. Odsouzeno za trestný čin nebezpečného pronásledování bylo v roce 2012 celkem 217 osob (z toho 16 žen).

Tabulka č. 19: Počty zjištěných/objasněných trestných činů nebezpečného pronásledování

Počty Policií ČR zjištěných a objasněných trestných činů nebezpečného pronásledování			
Rok	2010	2011	2012
Zjištěno	537	535	485
Objasněno	390	410	349
Vyšetřované a stíhané osoby	314	380	321

Zdroj: Policie ČR

V návaznosti na úkol NAP DN, uspořádalo Ministerstvo vnitra 7. -9. listopadu 2012 mezinárodní seminář k problematice domácího násilí a nebezpečného pronásledování. Program byl zaměřen zejména na práci s násilnými osobami, domácí násilí jako ekonomický problém, domácí násilí páchané na seniorech a práci manželských a rodinných poraden, intervenčních center a specializovaných interdisciplinárních týmů.

7.1.5. Prostituce

V roce 2012 pokračoval Magistrát hlavního města Prahy v přípravách zákona o regulaci prostituce, který navazuje na legislativní iniciativu z roku 2005. Zákon chce omezit rizika, která jsou s prostitucí spojena, jako například velká zdravotní a bezpečnostní rizika (choroby, loupeže, obchod s drogami a gamblersství), narušení veřejného pořádku.

Bude nutné vývoj přípravy tohoto zákona i nadále sledovat, neboť v některých případech může zákonná úprava značně negativně dopadat na osoby poskytující služby prostituce, což přispívá k jejich dalšímu sociálnímu vyloučení či ostrakizaci. V této souvislosti je vhodné inspirovat se některými zahraničními úpravami, které mají se zákonnou regulací prostituce bohatší zkušenosti.

7.1.6. Genderově podmíněné násilí na pracovišti

Genderově podmíněné násilí na pracovišti má dopad nejen na oběti a mezilidské vztahy na pracovišti, ale ovlivňuje i pracovní prostředí a organizaci práce. Podle OSN jsou dopady násilí na pracovišti značné a nese je kromě obětí i zaměstnavatel¹³¹. Je proto třeba vzdělávat příslušné osoby, aby byly schopné s násilím tohoto typu lépe vyrovnávat, a to nejen ve vztahu k ostatním spolupracujícím osobám na pracovišti, ale případně také v souvislosti s násilím ze strany třetích osob (klientů apod.). Spolu s tímto povědomím může přijít uznání potřeby strategií jak na pracovišti zaměstnance chránit.

Mezinárodní organizace práce (dále také jako „ILO“) na Mezinárodní konferenci práce v roce 2009 označila odstranění genderově podmíněného násilí za globální výzvu pro 21. století. Mezinárodní organizace práce doporučuje například, aby vlády jednotlivých zemí spolu se sociálními partnery prováděly výzkum, rozvíjeli a šířili nástroje s cílem předcházení a zamezení sexuálnímu obtěžování žen a mužů na pracovišti. Podle doporučení ILO by prostřednictvím

osobě vyhrožováno, je vyhledávána její blízkost nebo je sledována, je vytrvale kontaktována, omezována v obvyklém způsobu života anebo je zneužito jejích osobních údajů za účelem získání kontaktu. Toto jednání zároveň musí být způsobilé vzbudit v oběti důvodnou obavu o svůj život či zdraví nebo život či zdraví osoby blízké.

¹³⁰ Blíže viz POLICIE ČR, *Statistiky*. [online] [cit. 2012-04-10] URL: <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-mapy-kriminality.aspx>>.

¹³¹ Gender-Based Violence and the Workplace. Report of the Expert Group Meeting Organized by United National Entity for Gender Equality and Empowerment of Women. 12 – 13. December 2011

sociálního dialogu včetně kolektivního (tripartitního) vyjednávání na úrovni podniků, odvětvích i celonárodní měla být implementovaná legislativní i nelegislativní opatření a politiky a programy pro zabránění násilí na pracovišti¹³².

7.2. Zdraví, reprodukční zdraví a porodní péče

7.2.1. Sterilizace v rozporu s právem

Rada vlády pro lidská práva na svém zasedání v únoru 2012 schválila doporučení vládě odškodnit všechny ženy, které byly sterilizovány v rozporu s právem. To se má týkat žen, které byly sterilizovány v letech 1972 až 1991 a vznikl jim dle tehdejších předpisů nárok na peněžitý příspěvek. Rada doporučuje odškodnit i ty ženy, které neměly rozumnou možnost požadovat odškodnění soudní cestou z důvodu uplynutí tříleté promlčecí lhůty k podání žaloby na ochranu osobnosti.

V souvislosti se sterilizacemi provedenými v rozporu s právem je třeba připomenout, že v rámci Aktualizovaných opatření přijatých vládou ČR v roce 2011 byl MSP ve spolupráci s MZD uložen úkol přezkoumat možnosti odškodnění, včetně tříleté promlčecí lhůty na vznesení nároku, v případech nezákonných sterilizací. Termín plnění tohoto úkolu byl stanoven na konec roku 2012.

7.2.2. Péče v souvislosti s porodem

Ministerstvo zdravotnictví ustavilo v roce 2012 pracovní skupinu k porodnictví, která by měla vyvíjet snahu o rozšíření možností porodní péče, narovnání postavení porodních asistentek a realizaci svobodné volby žen v oblasti porodu. Pracovní skupina je složená ze zástupců lékařů a také ze zástupkyň nestátní neziskových organizací zabývajících se touto otázkou, včetně zástupkyň porodních asistentek. Pracovní skupina bohužel funguje velmi problematičtě a na jejích jednáních je složité dosáhnout kompromisu. Rada činnost skupiny podpořila na svém jednání dne 29. května 2012. Rada doporučuje další pokračování v činnosti této pracovní skupiny a také zefektivnění její činnosti, která se potýká s některými komplikacemi¹³³.

Co se týče dalšího vývoje, činnost této pracovní skupiny byla s účinností ke dni 7. března 2013 ukončena. K problematice porodnictví byla vytvořena nová pracovní skupina při Ministerstvu zdravotnictví, jejímž předsedou je náměstek ministra zdravotnictví pro zdravotní péči MUDr. Ferdinand Polák, Ph.D.

8. Rovné příležitosti žen a mužů ve vnějších vztazích

8.1. Transformační a rozvojová spolupráce

MZV usiluje o podporu rovných příležitostí žen a mužů prostřednictvím Programu transformační spolupráce MZV. V roce 2012 byl realizován projekt organizace ADRA s názvem „Gruzie: Posílení kapacit občanského sektoru v oblasti ochrany práv žen“, jehož realizace pokračuje rovněž v roce 2013. Cílem projektu je podporovat státní politiku, která povede k podpoře rovnosti žen a mužů a zavedení mechanismů ochrany obětí domácího násilí (blíže viz příloha 2.6.2.).

V rámci rozvojové spolupráce a humanitární pomoci došlo v roce 2012 ze strany MZV k podpoře řady lokálních projektů zaměřených specificky na téma rovnosti žen a mužů. Podrobný výčet těchto projektů je součástí přílohy č. 1. Na tyto projekty celkem poskytlo MZV 29,22 mil. Kč¹³⁴.

¹³² KLINGER, Adrienne, CRUZ, Sabine. Bureau for Gender Equality INTERNATIONAL LABOUR OFFICE. *Gender-based violence in the world of work: overview and selected annotated bibliography*. Geneva: ILO. ISBN 978-922-1247-036.

¹³³ Rada vyjadřuje svůj zájem na tom, aby byla nalezena v rámci této pracovní skupiny konkrétní a proveditelná opatření, která umožní ženám realizaci svobodné volby způsobu, okolností a místa porodu, resp. těhotenské, porodní a poporodní péče a umožní porodním asistentkám, aby mohly vykonávat své povolání v plném rozsahu svých zákonných kompetencí, a to také prostřednictvím jejich včlenění do systému veřejného zdravotního pojištění.

¹³⁴ Za zmínku stojí zejména tyto programy: (i) Komplexní péče o oběti sexuálního násilí, podporovaná místními úřady v oblasti Ituri (Demokratická republika Kongo); (ii) Potraviný pro vzdělání dívek (výživa dívek a jejich zapojení

8.2. Činnost ČR v rámci Rady OSN pro lidská práva

V roce 2007 byl v rámci Rady OSN pro lidská práva zaveden nový mechanismus přezkumu dodržování mezinárodních lidskoprávních závazků ze strany členských států OSN, tzv. univerzální periodický přezkum. Slyšení české delegace před Radou OSN pro lidská práva v rámci univerzálního periodického přezkumu proběhlo dne 22. října 2012. Slyšení české delegace se zúčastnilo celkem 61 států (23 členů Rady OSN pro lidská práva a 38 pozorovatelů). Hlavní otázky přezkumu směřovaly k nezaměstnanosti a sociálnímu vyloučení romských občanů, práv, postavení a zaměstnávání osob se zdravotním postižením a sociálního začleňování, včetně otázky sociálního bydlení¹³⁵.

ČR v rámci periodického univerzálního přezkumu obdržela mimo jiné následující doporučení týkající se rovnosti žen a mužů: (i) zvážit ratifikaci Protokolu k prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi; (ii) (iii) založit vnitrostátní instituci pro ochranu lidských práv v souladu s tzv. pařížskými principy; (iv) přijmout konkrétní opatření s cílem potírat diskriminace žen ve všech sférách života, zvláště podporou zvýšení zastoupení žen v politických a ekonomických rozhodovacích pozicích; (v) více se věnovat potírání genderových stereotypů, které způsobují diskriminaci žen; (vi) dále posilovat dočasné pozitivní opatření v oblastech, v nichž jsou ženy podreprezentovány; (vii) přijmout opatření s cílem zajistit kompenzace obětem nucených sterilizací; (viii) pokračovat v úsilí s cílem poskytnout ženám ve všech věkových skupinách přístup k informacím a službám nezbytným k jejich informovanému rozhodnutí založenému na jejich potřebách v oblasti reprodukčního zdraví¹³⁶.

9. Další aktuální témata

9.1. Rovnost žen a mužů a ochrana životního prostředí

Také oblast životního prostředí se úzce váže na problematiku rovných příležitostí žen a mužů. Dle informací MŽP je pozornost věnována zohlednění odlišných potřeb obou pohlaví. Z tohoto hlediska by mělo být přístupováno zejména k projektům a plánům ve veřejné dopravě, kde ženy jsou jejich častějšími uživatelkami. Obdobně je třeba posuzovat každý projekt pozemních staveb i dopravních staveb, zda obsahuje jako svou organickou součást dostatečnou kvalitní infrastrukturu pro pěší, pro snadný pohyb kočárků, jejich oddělení od intenzivního automobilového provozu apod.

9.2. Aktivní stárnutí a rovnost žen a mužů

Rok 2012 byl Evropským rokem aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity.

V návaznosti na Evropský rok aktivního stárnutí a mezigenerační solidarity byly započaty práce na přípravě Národní strategie podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017. V červnu 2012 byla zpracována první teze této Národní strategie. Jako jedno z průřezových témat dotýkajících se všech priorit Národní strategie bylo stanoveno také téma genderové¹³⁷. Nadále bude vhodné věnovat pozornost přípravě a naplňování Národní strategie, jako důležitého podkladu pro řešení rozdílného postavení žen a mužů v seniorském věku.

do vzdělávání) (Jemen); (iii) Podpora obživy sociálně ohrožených osob, zvláště svobodných matek a nejchudších rodin (Tunisko); (iv) Vzdělávání porodních asistentek pro Západní provincii (Zambie); (v) Tréninkové zaměstnání pro lógarské novinářky (Afghánistán); (vi) Posílení postavení žen prostřednictvím ekonomického rozvoje (Bangladéš); (vii) Ženy jako pilíř moderní společnosti (Kosovo); (viii) Projekt podpory zachování a ochrany zdraví žen (Srbsko).

¹³⁵ Blíže viz Úřad vlády ČR, *Česká republika podstoupila Univerzální periodický přezkum v Radě OSN pro lidská práva*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.vlada.cz/cz/ppov/zmocnenec-vlady-pro-lidska-prava/aktuality/ceska-republika-podstoupila-univerzalni-periodicky-prezkum-v-rade-osn-pro-lidska-prava-100129/>>.

¹³⁶ Blíže viz UN, *Report of the Working Group on the Universal Periodic Review – Czech Republic*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G12/190/24/PDF/G1219024.pdf?OpenElement>>.

¹³⁷ Blíže viz MPSV, *Národní strategie podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/13099/Teze_NS.pdf>.

9.3. Mrzačení ženských pohlavních orgánů

Mrzačení ženských pohlavních orgánů (anglicky female genital mutilation nebo také FGM) zahrnuje dle Světové zdravotnické organizace všechny praktiky, kterými jsou částečně nebo celkově odstraňovány vnější ženské genitálie a dále zahrnuje poškozování ženských pohlavních orgánů z nelékařských důvodů. Podle Světové zdravotnické organizace nemá mrzačení ženských pohlavních orgánů žádnou zdravotní výhodu pro ženy a dívky a navíc může způsobit řadu bezprostředních i dlouhodobých zdravotních komplikací. S následky mrzačení ženských pohlavních orgánů žije v současné době okolo 140 milionů žen na světě. Světová zdravotnická organizace tuto praxi považuje za porušování lidských práv žen a dívek¹³⁸.

V České republice nejsou k dispozici žádná data, která by mapovala situaci v oblasti mrzačení ženských pohlavních orgánů. Lze však předpokládat, že vzhledem ke kulturnímu prostředí v České republice se bude tato praktika týkat zejména cizinců a cizinek. Něco málo pod 4 % osob žijících v České republice jsou cizího původu. Převážná část z nich pocházejí ze zemí Evropy (více než 75 %), dále jsou to osoby z Asie (zejména Vietnam a Čína). Z tohoto složení cizinecké populace v České republice nelze vyloučit, že se případy mohou vyskytovat¹³⁹. Bez relevantních statistických údajů však není možné se více k této otázce vyjádřit, bylo by však žádoucí se jí zabývat, a to také s ohledem na to, že se stává velmi aktuální také v rámci EU.

9.4. Sociální začleňování a rovnost žen a mužů

V květnu 2012 byla MPSV zpracována Dlouhodobá vize resortu práce a sociálních věcí pro oblast sociálního začleňování¹⁴⁰. Jedním z jejích výchozích materiálů jsou také priority a postupy vlády při prosazování rovných příležitostí pro ženy a muže. Dlouhodobá vize zmiňuje otázku mainstreamingu sociálního začleňování, jímž rozumí integraci problematiky chudoby a sociálního začleňování, a to včetně perspektivy genderové rovnosti, do všech oblastí a úrovní tvorby politik¹⁴¹.

Dlouhodobá vize se specificky zmiňuje o rozdílu v odměňování žen a mužů a také o rozdílu v důchodech žen a mužů (blíže k tomu viz kapitola 4.3.2.). Dlouhodobá vize hovoří dále také o vyšší nezaměstnanosti žen než mužů, což opět ženy staví do pozice vyššího ohrožení na trhu práce než muži¹⁴². Ženy jsou také častěji ekonomicky neaktivní, zejména v důsledku péče o dítě¹⁴³. Dlouhodobá vize dále konkretizuje, že chudobou jsou častěji ohroženy ženy než muži (10,4 % ze všech žen oproti 8,9 % ze všech mužů)¹⁴⁴.

Vzhledem ke komplexnímu charakteru problematiky sociálního začleňování a nezastupitelnému významu konkrétních a měřitelných cílů a opatření bude Dlouhodobá vize v roce 2014 doplněna o vlastní akční plán¹⁴⁵. Z pohledu agendy rovných příležitostí žen a mužů je tedy účelné tuto oblast nadále sledovat a pokračovat v kooperaci při přípravě tohoto akčního plánu, neboť postavení žen a mužů ve vztahu k sociálnímu začleňování je natolik specifické, že je mu třeba věnovat zvláštní pozornost.

¹³⁸ Blíže viz WHO, *Female genital mutilation*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs241/en/>>.

¹³⁹ Blíže viz EIGE, *Current situation of female genital mutilation in the Czech Republic*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <<http://www.eige.europa.eu/sites/default/files/MH3112929ENC-Czech%20Republic.pdf>>.

¹⁴⁰ Blíže viz MPSV, *Dlouhodobá vize resortu práce a sociálních věcí pro oblast sociálního začleňování*. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/13031/vize_SZ.pdf>.

¹⁴¹ Blíže viz ibid., str. 10

¹⁴² Blíže viz ibid., str. 55

¹⁴³ Blíže viz ibid., str. 22

¹⁴⁴ Blíže viz ibid., str. 23

¹⁴⁵ Blíže viz ibid., str. 28

¹⁴⁶ Blíže viz ibid., str. 55

10. Horizontální témata

10.1. Potírání genderových stereotypů

10.1.1. Média a rovné příležitosti žen a mužů

V rámci politiky rovnosti žen a mužů je v posledních letech mediální oblasti věnována zvýšená pozornost. V roce 2012 vydalo UNESCO publikaci s názvem „Genderově senzitivní indikátory pro média: rámcové indikátory pro měření genderovou senzitivitu v činnosti a obsahu médií“ (*Gender-Sensitive Indicators for Media: Framework of Indicators to Gauge Gender Sensitivity In Media Operations And Content*, dále jako „Publikace genderově senzitivní indikátory“) ¹⁴⁶. Publikace genderově senzitivní indikátory navrhuje sadu indikátorů pro měření úrovně rovnosti žen a mužů v rámci médií ¹⁴⁷.

Tématu rovnosti žen a mužů a médiích se v roce 2012 intenzivně věnovala i Rada Evropy, která připravuje doporučení týkající se této oblasti. Kritickou oblast J „Ženy a média“ Pekingské akční platformy si za svou prioritu v oblasti rovnosti žen a mužů zvolilo irské předsednictví Radě EU, které v průběhu první poloviny roku 2013 připravuje návrh závěrů Rady EU k tomuto tématu.

V kontextu ČR se tématu rovnosti žen a mužů v roce 2012 věnovala například analýza Fóra 50 % s názvem „Modelky a pečující matky: mediální prezentace žen kandidujících do krajských voleb 2012“ ¹⁴⁸. Cílem publikace bylo podat detailnější pohled na mediální reprezentaci žen kandidujících v krajských volbách.

10.1.2. Reklama

O souvislosti zobrazování žen a mužů v reklamě a genderové rovnosti bylo podrobněji pojednáno ve Zprávě o rovnosti 2010 a ve Zprávě o rovnosti 2011.

Sexistickému obsahu reklamy se v roce 2012 věnovala RPR jako samoregulační dozorový orgán. V souvislosti se stížností na prezentaci spoře oděné ženy myjící čelní sklo automobilu na billboardové reklamě autobazaru Arbitrážní komise RPR ve svém rozhodnutí konstatovala, že předmětná reklama porušuje etické principy Kodexu reklamy. Arbitrážní komise RPR rozhodnutí odůvodnila odkazem na skutečnost, že v obdobných reklamách je nutné zkoumat princip souvislosti zobrazování ženského těla s nabízeným produktem (přičemž v tomto případě v reklamě tato souvislost chyběla). Arbitrážní komise RPR dále konstatovala, že na neselektivní média typu billboardů by měla být aplikována přísnější kritéria ochrany osob, která mohou předmětnou reklamu vnímat negativně ¹⁴⁹. V obdobném případě sexistické reklamy IT společnosti, která prezentuje vyfocené ženské tělo v kostýmu s výstřihem bez hlavy a hlavním sloganem Push-up your business ale Arbitrážní komise RPR porušení etických principů Kodexu reklamy neshledala s odůvodněním, že „reklama pracuje se slovní hříčkou pozvedni svůj byznys způsobem, který je ještě v souladu s etickými normami Kodexu reklamy“ ¹⁵⁰. V kontextu předchozího rozhodnutí tak nálezy Arbitrážní komise RPR působí poněkud nekonzistentně.

¹⁴⁶ Blíže viz UNESCO, *Gender-Sensitive Indicators for Media: Framework of Indicators to Gauge Gender Sensitivity in Media Operations and Content*. [online] [cit. 2013-18-03] URL: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002178/217831e.pdf>.

¹⁴⁷ Indikátory jsou rozděleny do dvou hlavních oblastí – na indikátory měřící úroveň rovnosti žen a mužů na vnitropodnikové úrovni mediálních společností (např. účast žen na rozhodovacích pozicích, podnikové mechanismy pro podporu rovnosti žen a mužů či školení v této oblasti) a na indikátory měřící způsob zobrazování žen a mužů v rámci mediálního obsahu (např. poměr žen a mužů vystupujících jako osoby prezentující zprávy, počet stereotypních způsobů zobrazování žen a mužů či počet zpráv týkajících se rovnosti žen a mužů).

¹⁴⁸ Blíže viz Fórum 50 %, *Modelky a pečující matky: mediální prezentace žen kandidujících do krajských voleb 2012*. [online] [cit. 2013-18-03] URL: http://aa.ecn.cz/img_upload/666f72756d35302d6669313030313139/mediální-analyza-pdf.

¹⁴⁹ Blíže viz Rada pro reklamu, *Rozhodnutí arbitrážní komise RPR (Čj. 038/2012/STÍŽ)*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: www.rpr.cz/download/kauzy/2012/038-2012_Autohity_rozhodnuti.doc.

¹⁵⁰ Blíže viz Rada pro reklamu, *Rozhodnutí arbitrážní komise RPR (Čj. 041/2012/STÍŽ)*. 2012. [online] [cit. 2013-18-03] URL: www.rpr.cz/download/kauzy/2012/041-2012_Adastra_rozhodnuti.doc.

V roce 2012 pokračoval další ročník soutěže Sexistické prasátečko pořádané nestátní neziskovou organizací NESEHNUTÍ¹⁵¹. Soutěž si klade za cíl upozorňovat na nejvíce sexistické reklamy a zvyšovat povědomí zpracovatelů reklam o důležitosti nesexistického a nestereotypního zobrazování žen a mužů¹⁵².

10.2. Role nestátních subjektů, sociálních partnerů, akademické obce a občanské společnosti v prosazování rovných příležitostí žen a mužů

10.2.1. Nestátní neziskové organizace

Zásadní roli při dosahování rovnosti žen a mužů sehrávají nestátní neziskové organizace. Na úrovni poradních orgánů vlády v oblasti rovnosti žen a mužů nadále pokračuje model zahrnutí nestátních neziskových organizací do činnosti Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů a jejích výborů a pracovní skupiny.

V roce 2012 byly v Radě a jejích výborech a pracovní skupině zastoupeny následující nestátní neziskové organizace a profesní sdružení:

- Acorus
- Asociace mediátorů ČR
- Asociace podnikatelek a manažerek
- Asociace pracovníků intervenčních center
- Asociace pro rovné příležitosti
- Bílý kruh bezpečí
- Britská obchodní komora
- Česká ženská lobby
- Český svaz žen
- Europodnikatelka 21. století
- Fórum 50 %
- Gender Studies
- Intervenční centrum Praha
- KOORDONA
- Liga otevřených mužů
- Moravská asociace podnikatelek a manažerek
- Otevřená společnost – Centrum ProEquality
- Persefona
- Poradna pro občanství
- proFem
- Psychocentrum – manželská a rodinná poradna Kraje Vysočina
- Síť mateřských center
- ROSA
- Život 90

Spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi za účelem podpory rovnosti žen a mužů v roce 2012 nadále navazovaly i jednotlivé rezorty. Podrobné informace o formách a obsahu této spolupráce jsou uvedeny v příloze č. 2.

¹⁵¹ Blíže viz NESEHNUTÍ, *Sexistické prasátečko*. [online] [cit. 2013-18-03] URL: < <http://zenskaprava.cz/dlouhodobakaktivita/sexisticke-prasatecko/>>.

¹⁵² V kategorii „Ženy pouze jako objekty“ jako první skončil billboard společnosti poskytující půjčky, který zobrazoval nahou ženu se sloganem „Potřebujete píchnout?“. ¹⁵² V další kategorii „Ženy jako části těla“ se jako nejsexističtější umístila internetová reklama společnosti prodávající počítačové komponenty, která zobrazovala výstřih ženského poprsí s označením „Co je větší, to je lepší“. V poslední kategorii „Další projevy sexismu“ se na prvním místě umístila reklama pracovního portálu, která zobrazovala dvojici osob v posteli s logem „Práce se dá hledat různě“. Celkem bylo do soutěže v tomto ročníku nominováno 78 reklam.

10.2.2. Sociální partneři

V Radě a jejích výborech jsou zastoupeni i sociální partneři. V roce 2012 v Radě zasedala předsedkyně Výboru Českomoravské konfederace odborových svazů pro rovné příležitosti žen a mužů a předseda Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR.

Zpráva o činnosti ČMKOS, Asociace svobodných odborů ČR a Svazu průmyslu a dopravy ČR jsou obsaženy v příloze č. 2 Zprávy o rovnost žen a mužů v roce 2012 v České republice.

10.2.3. Akademická obec

V souladu se statutem Rady jsou jejími členy a členkami i zástupci a zástupkyněmi akademické obce. V roce 2012 byly v Radě zastoupeny následující akademická pracoviště: Sociologický ústav Akademie věd, Fakulta humanitních studií Karlovy univerzity a Fakulta sociologických studií Masarykovy univerzity.